REPUBLIKA E SHQIPËRISË

USHTRIA

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MBROJTJES

Viti i 82-të i botimit Nr. 43 (827999) | Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes | E premte, 30 tetor 2026

KOMPONENTI REZERVIST, NJË SHTYLLË E RËNDËSISHME E QËNDRUESHMËRISË DHE MBROJTJES KOMBËTARE

» faqe 6

SHQIPËRIA NËNSHKRUAN MARRËVESHJEN PËR PJESËMARRJEN NË FORCËN NDËRKOMBËTARE TË STABILIZIMIT NË GAZA

Në mjediset e Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë u zhvillua ceremonia e nënshkrimit të marrëveshjes zyrtare për pjesëmarrjen e vendit tonë në Forcën Ndërkombëtare të Stabilizimit (ISF) në Gaza. Marrëveshja shënon një hap në angazhimin e Shqipërisë në përpjekjet ndërkombëtare që synojnë vendosjen e paqes, garantimin e sigurisë...

faqe 4

250 REKRUTË NISIN STËRVITJEN INDIVIDUALE BAZË, 28 PREJ TYRE VAJZA

250 kandidatë për ushtarë dhe detarë aktivë, mes tyre 28 vajza, kanë nisur Stërvitjen Individuale Bazë, duke hedhur hapin e parë drejt karrierës ushtarake në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë. Ceremonia e përcjelljes së kontingjentit u zhvillua në Garnizonin "Skënderbej", në Tiranë, në prani të ministrit të Mbrojtjes, z. Ermal Nufi, dhe shefit të Shtabit të Përgjithshëm...

faqe 3

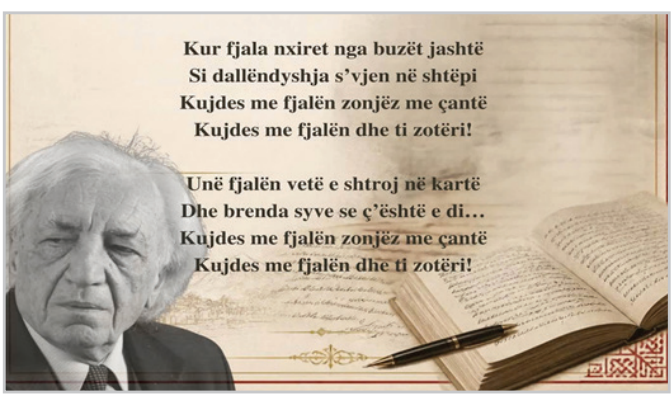

FJALA, NJË BETIM I PADUKSHËM I KARAKTERIT

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Peshën më të madhe në jetën e njeriut nuk e mbartin gjithmonë barrët që shihen, por ato që lënë gjurmë në shpirt. Një premtim i pa mbajtur, një fjalë e padrejtë, një e vërtetë e fshehur apo një shprehje e thënë pikërisht në çastin e duhur mund të ndryshojnë rrjedhën e një marrëdhënieje, të ndikojnë në një vendim...

faqe 10

250 rekrutë nisin Stërvitjen Individuale Bazë, 28 prej tyre vajza

Një hap i ri drejt karrierës ushtarake dhe shërbimit ndaj atdheut

250 kandidatë për ushtarë dhe detarë aktivë, mes tyre 28 vajza, kanë nisur Stërvitjen Individuale Bazë, duke hedhur hapin e parë drejt karrierës ushtarake në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë. Ceremonia e përcjelljes së kontingjentit u zhvillua në Garnizonin "Skënderbej", në Tiranë, në prani të ministrit të Mbrojtjes, z. Ermal Nufi, dhe shefit të Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjenerallejtënant Arben Kingji. Të rinjtë që nisin këtë rrugëtim kanë zgjedhur t'i bashkohen radhëve të Forcave të Armatosura, duke marrë përsipër përgjegjësinë dhe angazhimin që kërkon shërbimi ushtarak. Gjatë ceremonisë, ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nufi, vlerësoi vendimin e kandidatëve për t'i shërbyer vendit, duke theksuar se zgjedhja për t'u bërë pjesë e Forcave të Armatosura kërkon kurajë, përkushtim dhe gatishmëri për të përballuar sfida të shumta.

"Është emocion i veçantë për mua sot që të jem në këtë ceremoni, ku 250 djem dhe vajza, nga më të mirët që ka atdheu, kanë vendosur t'i bashkohen Forcave të Armatosura. Nuk është vendimmarrje e lehtë. Do të keni shumë sfida dhe, në fund të tyre, do të jeni krenarë për veten tuaj!", - u shpreh ministri Nufi.

Ai nënvizoi se karriera ushtarake nuk është vetëm një zgjedhje profesionale, por edhe një angazhim që lidhet drejtpërdrejt me shërbimin ndaj atdheut, përgjegjësinë ndaj qytetarëve dhe përkushtimin ndaj detyrës. Sipas ministrit, vështirësitë dhe sakrificat që shoqërojnë këtë profesion përbëjnë një pjesë të rëndësishme të formimit të çdo ushtaraku, ndërsa përmbushja që sjell shërbimi ndaj vendit mbetet një vlerë që e shoqëron atë gjatë gjithë jetës.

"Krenaria, gëzimi, si dhe kënaqësia profesionale dhe individuale që do të keni për t'i shërbyer Atdheut, është gjëja që do t'ju shoqërojë gjithë jetën", - theksoi ministri i Mbrojtjes.

Stërvitja, themeli i formimit ushtarak

Stërvitja Individuale Bazë do të zhvillohet në periudhën 26 tetor 2026 – 8 janar 2027, në qendrat stërvitore në Poshnje, Berat, në Vau të Dejës dhe në Zall Herr, pranë Regjimentit të Operacioneve Speciale në Tiranë.

Gjatë kësaj periudhe, rekrutët do t'i nënshtrohen një procesi intensiv përgatitjeje, me synim përvetësimin e njohurive dhe aftësive themelore ushtarake. Përmes programit stërvitor, ata do të njihen me kërkesat e jetës ushtarake, do të përmirësojnë aftësitë fizike dhe profesionale dhe do të zhvillojnë më tej disiplinën, vetëbesimin dhe aftësinë për të vepruar në grup.Stërvitja Individuale Bazë përbën një fazë thelbësore në formimin e ushtarakëve të rinj. Përtej përvetësimit të njohurive praktike dhe teorike, ajo synon të ndërtojë te rekrutët përgjegjshmërinë, qëndrueshmërinë dhe frymën e bashkëpunimit, cilësi të domosdoshme për përmbushjen e detyrave në strukturat e Forcave të Armatosura.

Përmes ushtrimeve dhe veprimtarive stërvitore, kandidatët do të përgatiten për t'iu përgjigjur kërkesave të profesionit ushtarak, duke kuptuar rëndësinë e zbatimit të urdhrave, respektimit të rregullave, bashkërendimit me kolegët dhe përmbushjes me përgjegjësi të çdo detyre.

Pjesëmarrja e 28 vajzave në këtë kontingjent dëshmon gjithashtu praninë e grave në procesin e rekrutimit dhe në zhvillimin e karrierës ushtarake. Përfshirja e tyre në këtë etapë të formimit profesional është pjesë e rrugëtimit drejt përmbushjes së detyrave dhe përgjegjësive që kërkon shërbimi në Forcat e Armatosura.

Nisja e Stërvitjes Individuale Bazë shënon fillimin e një etape të rëndësishme për 250 kandidatët, të cilët do të përballen me sfida fizike, profesionale dhe njerëzore. Në përfundim të këtij procesi, ata synojnë të jenë më të përgatitur për të vijuar karrierën ushtarake dhe për t'u bërë pjesë e strukturave që garantojnë mbrojtjen dhe sigurinë e vendit. Për këta të rinj, rrugëtimi drejt uniformës nuk përfaqëson vetëm një mundësi punësimi, por edhe një angazhim ndaj një detyre me rëndësi të veçantë për shoqërinë. Me disiplinë, përkushtim dhe përgatitje të vazhdueshme, ata nisin të ndërtojnë bazat e një karriere që kërkon profesionalizëm, integritet dhe gatishmëri për t'i shërbyer Republikës së Shqipërisë.

Operacionet EOD, në katër bashki për evidentimin dhe trajtimin e municioneve të rrezikshme

Efektivët e Kompanisë EOD, pjesë e Batalionit të Xhenios, zhvillojnë kontrolle në Kukës, Poliçan, Shkodër dhe Malësi të Madhe, në funksion të sigurisë së qytetarëve.

Efektivët e Kompanisë EOD, në përbërje të Batalionit të Xhenios, kanë zhvilluar operacione për evidentimin dhe trajtimin e municioneve të rrezikshme në territorin e bashkive Kukës, Poliçan, Shkodër dhe Malësi e Madhe.

Gjatë këtyre operacioneve, specialistët xhenierë kanë kryer kontrolle në terren me pajisje metal-kërkuese, me qëllim evidentimin e municioneve të mundshme të mbetura në zona të ndryshme. Pas konstatimit të tyre, janë realizuar identifikimi, vlerësimi teknik dhe transportimi i municioneve, në përputhje me procedurat standarde të operacioneve EOD (*Explosive Ordnance Disposal*) dhe protokollet përkatëse të sigurisë. Angazhimi i efektivëve të specializuar synon të minimizojë rrezikun që paraqesin municionet e rrezikshme për jetën e qytetarëve, pronën dhe mjedisin, duke kontribuar në krijimin e një mjedisi më të sigurt për komunitetet.

Përmes këtyre operacioneve, Batalioni i Xhenios vijon të dëshmojë profesionalizmin, gatishmërinë dhe përkushtimin e personelit të tij në përmbushjen e detyrave, në mbështetje të sigurisë publike dhe të misionit të Forcave të Armatosura.

Siguria e qytetarëve mbetet në qendër të angazhimit të efektivëve EOD, të cilët me ekspertizë dhe përgjegjësi kontribuojnë në evidentimin dhe trajtimin e municioneve të rrezikshme.

STAFI
ANJEZA MUSOLLARI
Shefe e Sektorit të Botimeve & Kryeredaktor
Redaktore/ korrektore: Suela **HODA**
Graphic Designer: Afërdita **HYSAJ**
ADRESA:
Rruga e Dibrës/ Garnizoni "Skënderbej"

Shqipëria nënshkruan marrëveshjen për pjesëmarrjen në Forcën Ndërkombëtare të Stabilizimit në Gaza

Gjenerallejtënant Arben Kingji dhe gjeneralmajor Jasper Jeffers firmosin marrëveshjen në Shtabin e Përgjithshëm të Forcave të Armatosura

Në mjediset e Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë u zhvillua ceremonia e nënshkrimit të marrëveshjes zyrtare për pjesëmarrjen e vendit tonë në Forcën Ndërkombëtare të Stabilizimit (ISF) në Gaza. Marrëveshja shënon një hap në angazhimin e Shqipërisë në përpjekjet ndërkombëtare që synojnë vendosjen e paqes, garantimin e sigurisë dhe krijimin e kushteve për stabilitet të qëndrueshëm në këtë zonë.

Dokumenti u nënshkrua nga shefi i Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjenerallejtënant Arben Kingji, dhe komandanti i Forcës Ndërkombëtare të Stabilizimit, gjeneralmajor Jasper Jeffers. Në ceremoni ishin të pranishëm ministri i Mbrojtjes i Republikës së Shqipërisë, Ermal Nufi, si dhe ambasadori i Shteteve të Bashkuara të Amerikës në Tiranë, Eric Wendt.

Nënshkrimi i marrëveshjes përfaqëson një zhvillim të rëndësishëm në angazhimin institucional të Shqipërisë në kuadër të përpjekjeve ndërkombëtare për stabilizimin e Gazës. Përmes këtij angazhimi, vendi ynë riafirmon gatishmërinë për të kontribuar në nismat që synojnë forcimin e sigurisë dhe mbështetjen e përpjekjeve për paqe, në bashkëpunim me partnerët ndërkombëtarë.

Shqipëria riafirmon angazhimin për paqe dhe siguri

Ministri i Mbrojtjes, Ermal Nufi, theksoi rëndësinë e rolit të Shqipërisë në përpjekjet ndërkombëtare për stabilizimin e Gazës, duke nënvizuar se vendi ynë, si anëtar themelues i Bordit të Paqes, mbetet i angazhuar për të kontribuar në vendosjen e paqes dhe garantimin e sigurisë.

“Si anëtare themeluese e Bordit të Paqes, Shqipëria riafirmon angazhimin e saj për të kontribuar në përpjekjet ndërkombëtare për vendosjen e paqes, garantimin e sigurisë dhe krijimin e kushteve për një stabilitet të qëndrueshëm në Gaza”, u shpreh ministri Nufi.

Ky qëndrim pasqyron angazhimin e Shqipërisë për të bashkëpunuar me partnerët ndërkombëtarë në nisma që synojnë përmirësimin e situatës së sigurisë dhe krijimin e kushteve për stabilitet afatgjatë. Pjesëmarrja në mekanizma të tillë ndërkombëtarë lidhet me përgjegjësinë e vendit tonë për të kontribuar në përpjekjet e përbashkëta, në përputhje me marrëveshjet dhe detyrimet përkatëse.

Prania e ministrit të Mbrojtjes dhe e ambasadorit amerikan në ceremoninë e nënshkrimit dëshmoi rëndësinë institucionale dhe ndërkombëtare të kësaj marrëveshjeje. Bashkëpunimi me Shtetet e Bashkuara të Amerikës mbetet një element i rëndësishëm i marrëdhënieve të Shqipërisë në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë, ndërsa koordinimi me partnerët ndërkombëtarë përbën një faktor kyç në përmbushjen e angazhimeve të përbashkëta.

Kontribut në përpjekjet ndërkombëtare për stabilizim

Forca Ndërkombëtare e Stabilizimit në Gaza lidhet me përpjekjet për të mbështetur sigurinë dhe stabilizimin e situatës në terren. Në këtë kontekst, pjesëmarrja e Shqipërisë zhvillohet në kuadër të një nisme ndërkombëtare, ku bashkëpunimi, koordinimi dhe përcaktimi i qartë i përgjegjësive janë elemente të rëndësishme për realizimin e objektivave të saj.

Nënshkrimi i marrëveshjes në Shtabin e Përgjithshëm të Forcave të Armatosura e vendos institucionin ushtarak shqiptar në qendër të procesit formal të angazhimit të vendit në këtë forcë. Marrëveshja ndërmjet gjenerallejtënant Arben Kingjit dhe gjeneralmajor Jasper Jeffers përbën bazën zyrtare për pjesëmarrjen shqiptare, sipas përcaktimeve të dokumentit të nënshkruar.

Për Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë, angazhimet ndërkombëtare kërkojnë përgatitje profesionale, koordinim institucional dhe bashkëpunim me strukturat partnere. Çdo kontribut në misione dhe nisma të tilla lidhet me respektimin e kuadrit përkatës ligjor, të detyrimeve të përcaktuara dhe të përgjegjësive që burojnë nga marrëveshjet ndërkombëtare. Përmes këtij zhvillimi, Shqipëria vijon të shprehë gatishmërinë për të qenë pjesë e përpjekjeve të përbashkëta për paqe dhe siguri. Pjesëmarrja në Forcën Ndërkombëtare të Stabilizimit në Gaza përbën një angazhim që do të zhvillohet në përputhje me kushtet e marrëveshjes dhe me rolin e përcaktuar për vendin tonë. Nënshkrimi i dokumentit në Shtabin e Përgjithshëm shënon një moment të rëndësishëm në këtë proces dhe konfirmon vullnetin e Shqipërisë për të vijuar bashkëpunimin me partnerët ndërkombëtarë në mbështetje të paqes, sigurisë dhe stabilitetit.

KOLONEL AGOSTINO PICCIRILLO PËRFUNDON MANDATIN, NDËRSA KOLONEL DAVIDE VALENTE MERR DETYRËN E RE

Shqipëri–Itali, bashkëpunim i qëndrueshëm për sigurinë dhe mbrojtjen

Në përfundim të mandatit të tij në Shqipëri, atasheu ushtarak i Italisë në Tiranë, kolonel Agostino Piccirillo, është vlerësuar nga ministri i Mbrojtjes i Republikës së Shqipërisë, z. Ermal Nufi, për profesionalizmin dhe kontributin e dhënë në forcimin e marrëdhënieve dypalëshe në fushën e mbrojtjes. Në të njëjtën kohë, në kuadër të vijimësisë së bashkëpunimit mes dy vendeve, është mirëpritur atasheu i ri ushtarak italian, kolonel Davide Valente, në prani të ambasadorit të Italisë në Tiranë, Marco Alberti.

Vlerësimi për kolonel Piccirillon shpreh rëndësinë që Shqipëria i kushton bashkëpunimit me Italinë, një partner strategjik me të cilin vendi ynë ndan interesa të përbashkëta në fushën e sigurisë dhe të mbrojtjes. Gjatë mandatit të tij, angazhimi dhe profesionalizmi i atasheut ushtarak italian kanë kontribuar në forcimin e lidhjeve institucionale dhe në avancimin e bashkëpunimit mes strukturave të mbrojtjes të të dy vendeve.

Përmes një publikimi në rrjetet sociale, ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nufi, theksoi se Shqipëria dhe Italia synojnë të vijojnë konsolidimin e një partneriteti afatgjatë në fushën e mbrojtjes, të mbështetur në rezultate konkrete dhe në përballimin e përbashkët të sfidave që burojnë nga një mjedis evropian i sigurisë në zhvillim të vazhdueshëm.

Ky vlerësim nënvizon rëndësinë e marrëdhënieve të qëndrueshme ndërmjet dy vendeve, të cilat mbështeten në dialogun e vazhdueshëm politik dhe ushtarak, në besimin e ndërsjellë dhe në angazhimin për të përballuar së bashku sfidat e sigurisë rajonale dhe evropiane.

Bashkëpunim në modernizimin e mbrojtjes dhe zhvillimin e kapaciteteve

Në kuadër të këtij bashkëpunimi, marrja e detyrës nga atasheu i ri ushtarak italian, kolonel Davide Valente, përfaqëson një hap në vijimësinë e marrëdhënieve të ngushta mes institucioneve të mbrojtjes të Shqipërisë dhe Italisë. Prania e ambasadorit italian në Tiranë, Marco Alberti, në këtë moment, dëshmon rëndësinë që i kushtohet marrëdhënieve dypalëshe dhe bashkëpunimit në fushën e mbrojtjes.

Në mesazhin e tij, ministri Nufi i uroi kolonel Valentes suksese

në përmbushjen e misionit të ri, duke shprehur bindjen se të dy vendet do të vijojnë të thellojnë bashkëpunimin në fusha me rëndësi strategjike. Ndër drejtimet kryesore të këtij bashkëpunimi janë modernizimi i mbrojtjes, zhvillimi i kapaciteteve ushtarake, industria e mbrojtjes, arsimimi dhe stërvitja ushtarake, si dhe rritja e gatishmërisë operacionale. Këto fusha përbëjnë elemente të rëndësishme për forcimin e aftësive të Forcave të Armatosura, për përmirësimin e ndërveprueshmërisë dhe për përafrimin e mëtejshëm me standardet e NATO-s. Shkëmbimi i përvojave, bashkëpunimi në arsimimin dhe trajnimin e personelit, si dhe zhvillimi i kapaciteteve të reja janë faktorë që ndihmojnë në rritjen e efektivitetit dhe të gatishmërisë për përmbushjen e misioneve.

Italia mbetet një partner i rëndësishëm për Shqipërinë në kuadër të marrëdhënieve dypalëshe dhe të angazhimeve të përbashkëta në Aleancën e Atlantikut të Veriut. Bashkëpunimi mes dy vendeve kontribuon në forcimin e sigurisë rajonale, në zhvillimin e kapaciteteve mbrojtëse dhe në përballimin e sfidave që kërkojnë koordinim, solidaritet dhe veprim të përbashkët.

Vijimësi në partneritetin strategjik

Ndryshimi i atasheut ushtarak italian në Tiranë shënon përfundimin e një mandati dhe nisjen e një etape të re në përfaqësimin ushtarak të Italisë në Shqipëri. Vlerësimi i kolonel Agostino Piccirillos dhe mirëpritja e kolonel Davide Valentes pasqyrojnë vijimësinë e marrëdhënieve institucionale dhe vullnetin për t'i zhvilluar më tej ato.Përtej ndryshimit të përfaqësuesve, thelbi i bashkëpunimit mbetet i njëjtë: forcimi i partneritetit, shkëmbimi i përvojave dhe zhvillimi i kapaciteteve që i shërbejnë sigurisë dhe mbrojtjes së përbashkët. Angazhimi për të vijuar bashkëpunimin në modernizimin e Forcave të Armatosura, në arsimimin ushtarak dhe në rritjen e gatishmërisë operacionale krijon mundësi për rezultate konkrete në interes të të dy vendeve. Marrëdhëniet Shqipëri–Itali në fushën e mbrojtjes mbeten një dëshmi e partneritetit të konsoliduar dhe e angazhimit të përbashkët për sigurinë kolektive. Me përfundimin e mandatit të kolonel Agostino Piccirillos dhe marrjen e detyrës nga kolonel Davide Valente, ky bashkëpunim synon të vijojë të zhvillohet mbi bazën e besimit, dialogut dhe interesave të përbashkëta strategjike.

SHQIPËRI-TURQI, THELLOHET PARTNERITETI STRATEGJIK NË FUSHËN E MBROJTJES

Ministri i Mbrojtjes z. Ermal Nufi mirëpret atasheun e ri ushtarak turk në Tiranë, kolonel Murat İlhan

Ministri i Mbrojtjes i Republikës së Shqipërisë, Ermal Nufi, priti në një takim atasheun e ri ushtarak të Republikës së Turqisë në Tiranë, kolonel Murat İlhan. Gjatë takimit u rikonfirmua rëndësia e partneritetit strategjik mes dy vendeve, si dhe angazhimi i përbashkët për të zgjeruar më tej bashkëpunimin në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë.
Në takim ishte i pranishëm edhe ambasadori i Republikës së Turqisë në Shqipëri, Sh.T. z. Bariş Ceyhun Erciyes. Biseda u përqendrua në marrëdhëniet e konsoliduara mes dy vendeve, në bashkëpunimin e vazhdueshëm ushtarak dhe në mundësitë për zhvillimin e mëtejshëm të kapaciteteve të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë.
Gjatë takimit, ministri Nufi shprehu mirënjohjen për kontributin e vazhdueshëm të Turqisë në modernizimin e Forcave të Armatosura shqiptare, duke vlerësuar bashkëpunimin e deritanishëm në fushën e arsimimit, trajnimit dhe përgatitjes profesionale të personelit ushtarak.“Arsimimi dhe stërvitja ushtarake mbeten shtylla të rëndësishme të bashkëpunimit tonë, të ndërtuar ndër vite përmes formimit të kadetëve, oficerëve dhe nënoficerëve shqiptarë në institucionet ushtarake turke”, - theksoi ministri i Mbrojtjes, z. Ermal Nufi.

Arsimimi dhe stërvitja, baza e bashkëpunimit ushtarak
Arsimimi dhe stërvitja ushtarake përbëjnë një nga drejtimet kryesore të bashkëpunimit mes Shqipërisë dhe Turqisë. Formimi i personelit shqiptar në institucionet ushtarake turke ka kontribuar në përvetësimin e njohurive profesionale, zhvillimin e aftësive drejtuese dhe shkëmbimin e përvojave në funksion të përgatitjes së efektivëve të Forcave të Armatosura. Ky bashkëpunim mbështet zhvillimin e burimeve njerëzore, të cilat përbëjnë një faktor thelbësor për modernizimin e strukturave ushtarake dhe rritjen e efektivitetit operacional. Përgatitja e vazhdueshme profesionale, përafrimi me standardet e NATO-s dhe shkëmbimi i përvojave me vendet aleate janë elemente që ndihmojnë në forcimin e kapaciteteve dhe në përmbushjen e misioneve të Forcave të Armatosura. Në këtë kuadër, vijimësia e bashkëpunimit me Turqinë krijon mundësi për zgjerimin e mëtejshëm të programeve të arsimimit dhe trajnimit, si dhe për forcimin e lidhjeve profesionale ndërmjet personelit ushtarak të të dy vendeve.

Mundësi të reja në industrinë e mbrojtjes
Një tjetër çështje e rëndësishme e diskutuar gjatë takimit ishte zgjerimi i bashkëpunimit në industrinë e mbrojtjes. Palët vlerësuan mundësitë për zhvillimin e projekteve të përbashkëta, investimeve, sipërmarrjeve të përbashkëta, bashkëprodhimit dhe transferimit të teknologjisë.
Këto fusha paraqesin mundësi për forcimin e kapaciteteve mbrojtëse, përshpejtimin e proceseve të modernizimit dhe krijimin e mekanizmave të rinj të bashkëpunimit ndërmjet institucioneve dhe industrive përkatëse të të dy vendeve.
Zhvillimi i industrisë së mbrojtjes është një element me rëndësi për rritjen e kapaciteteve kombëtare, për përmirësimin e mbështetjes logjistike dhe për krijimin e mundësive të reja në fushën e teknologjisë ushtarake. Në këtë drejtim, bashkëpunimi me partnerët strategjikë mund të kontribuojë në shkëmbimin e njohurive, zhvillimin e aftësive teknike dhe identifikimin e projekteve që u përgjigjen nevojave të Forcave të Armatosura.
Thellimi i bashkëpunimit në këto fusha lidhet gjithashtu me synimin për të rritur ndërveprueshmërinë dhe për të mbështetur angazhimet e përbashkëta në kuadër të Aleancës së Atlantikut të Veriut.

Partneritet në funksion të sigurisë rajonale
Marrëdhëniet mes Shqipërisë dhe Turqisë në fushën e mbrojtjes mbështeten në një partneritet strategjik, i cili është zhvilluar ndër vite përmes bashkëpunimit institucional, arsimimit ushtarak dhe mbështetjes për modernizimin e Forcave të Armatosura. Takimi i ministrit Ermal Nufi me atasheun e ri ushtarak turk, kolonel Murat İlhan, përfaqëson një mundësi për të vijuar dialogun dhe për të identifikuar drejtime të reja bashkëpunimi. Rikonfirmimi i angazhimit të përbashkët synon të mbështesë zhvillimin e kapaciteteve mbrojtëse dhe të kontribuojë në sigurinë dhe stabilitetin rajonal. Me marrjen e detyrës nga kolonel Murat İlhan, bashkëpunimi ushtarak mes dy vendeve synon të vijojë mbi bazën e marrëdhënieve të konsoliduara dhe të interesave të përbashkëta në fushën e mbrojtjes. Arsimimi dhe stërvitja, modernizimi i kapaciteteve dhe mundësitë e bashkëpunimit në industrinë e mbrojtjes mbeten fusha me rëndësi për zhvillimin e mëtejshëm të këtij partneriteti.

Gjenerallejtënant Kingji takon Shefin e Shtabit të KFOR-it, në fokus siguria dhe stabiliteti në Kosovë

Gjenerallejtënant Arben Kingji takohet me shefin e Shtabit të KFOR-it, gjeneral brigade Chad Daniels. Në fokus, siguria dhe stabiliteti rajonal, angazhimi shqiptar dhe efektiviteti i misionit.
Rëndësia e misionit të KFOR-it për garantimin e sigurisë dhe ruajtjen e stabilitetit në Kosovë dhe në rajon ishte në qendër të takimit ndërmjet shefit të Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura, gjenerallejtënant Arben Kingji, dhe shefit të Shtabit të KFOR-it, gjeneral brigade Chad Daniels.
Gjatë takimit, gjenerallejtënant Kingji theksoi rolin e rëndësishëm që luan misioni i NATO-s në Kosovë për ruajtjen e një mjedisi të sigurt dhe të qëndrueshëm, si dhe kontributin e tij në mbështetje të paqes dhe sigurisë në rajonin e Ballkanit Perëndimor.
Një tjetër çështje e diskutuar ishte angazhimi i Shqipërisë në misionin KFOR, në një kohë kur vijon procesi i optimizimit të tij. Në këtë kuadër, vëmendje iu kushtua edhe masave për mbështetjen dhe lëvizshmërinë ushtarake, të cilat synojnë të kontribuojnë në rritjen e efektivitetit dhe përmbushjen e detyrave të misionit.
Angazhimi i Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë në KFOR dëshmon kontributin e vendit tonë në përpjekjet e përbashkëta të Aleancës për ruajtjen e sigurisë dhe stabilitetit në Kosovë. Ky angazhim mbetet pjesë e përgjegjësive të Shqipërisë si vend anëtar i NATO-s dhe e kontributit të saj në sigurinë kolektive.
Takimi rikonfirmoi rëndësinë e bashkëpunimit dhe të koordinimit ndërmjet strukturave ushtarake, me synimin për të mbështetur përmbushjen e misionit të KFOR-it dhe për të kontribuar në ruajtjen e paqes e të stabilitetit në rajon.

Kolonel Ramadan Karakushi merr detyrën e komandantit të Shkollës së Trupës

Forca Tokësore zhvillon ceremoninë e ndërrimit të komandantit, duke vlerësuar kontributin e nënkolonel Jorid Aliaj dhe duke i besuar drejtimin e shkollës kolonel Ramadan Karakushit.

Në Forcën Tokësore u zhvillua ceremonia e ndërrimit të komandantit të Shkollës së Trupës, në kuadër të vijimësisë së drejtimit dhe forcimit të kapaciteteve institucionale të kësaj strukture të rëndësishme të arsimimit dhe stërvitjes ushtarake.

Detyra e komandantit të Shkollës së Trupës iu besua kolonel Ramadan Karakushit, oficer me karrierë në Forcat e Armatosura, i cili do të vijojë drejtimin e kësaj strukture në funksion të përgatitjes profesionale të personelit ushtarak dhe përmbushjes së misionit të saj.

Gjatë ceremonisë u shpreh vlerësim dhe mirënjohje për komandantin në largim, nënkolonel Jorid Aliaj, për angazhimin, përkushtimin dhe kontributin e dhënë gjatë drejtimit të Shkollës së Trupës.

Ndërrimi i komandimit përbën një moment të rëndësishëm në vijimësinë e punës së kësaj strukture, e cila ka rol në formimin, stërvitjen dhe zhvillimin e aftësive profesionale të efektivëve të Forcës Tokësore.

Forca Tokësore mbetet e angazhuar në ruajtjen e standardeve të larta profesionale, forcimin e lidershipit dhe përmbushjen me përgjegjësi të misionit kushtetues. Në këtë kuadër, kolonel Ramadan Karakushit i urohen suksese në detyrën e re, ndërsa nënkolonel Jorid Aliajt i shprehet mirënjohje për kontributin e dhënë.

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

“I hodha një shikim pjatës tënde për t’u siguruar që kishe mjaftueshëm, **ndërkohë, ti vjedhurazi pe pjatën time, për t’u siguruar që nuk kisha më shumë se ty”**

Gara e heshtur që po varfëron shoqërinë...

Lakmia, zilia dhe etja për të pasur gjithnjë e më shumë po ndryshojnë marrëdhëniet njerëzore duke e kthyer suksesin e tjetrit në një arsye pakënaqësie dhe jetën në një garë pa finish. Në një shoqëri ku gjithnjë e më shumë rëndësi merr ajo që zotërojmë, rrezikojmë të harrojmë atë që na bën vërtet njerëzorë. Ka një paradoks që shoqëron jetën e njeriut në çdo kohë: sa më shumë arrin të zotërojë, aq më shumë mund të dëshirojë të ketë. Ajo që dje përbënte një ëndërr, sot mund të duket e zakonshme; ajo që dikur sillte kënaqësi, nesër mund të mos mjaftojë më. Në vend që të shijojë atë që ka ndërtuar me punë, përpjekje dhe sakrifica, njeriu e zhvendos vështrimin drejt asaj që ka tjetri. Dhe pikërisht aty nis një garë e heshtur, e lodhshme dhe shpesh e pakuptimtë, e cila nuk matet më me arritjet personale, por me distancën që na ndan nga të tjerët.

Ky është një nga paradokset e realitetit tonë social. Jetojmë në një kohë kur mundësitë për të komunikuar janë shtuar, informacioni qarkullon me shpejtësi dhe njerëzit kanë më shumë mundësi të shohin mënyra të ndryshme jetese. Megjithatë, kjo aférsi e vazhdueshme me jetën e të tjerëve nuk na bën domosdoshmërisht më të kuptueshëm, më solidarë apo më të kënaqur. Përkundrazi, në shumë raste, ajo ushqen krahasimin, nxit dëshirën për të pasur më shumë dhe krijon një ndjenjë të vazhdueshme se ajo që kemi nuk është e mjaftueshme.

Nuk është fjala për dëshirën e natyrshme të njeriut për të përparuar. Të punosh për një jetë më të mirë, të kërkosh siguri ekonomike, të ndërtosh një të ardhme për familjen dhe të përpiqesh të përmbushësh ëndrrat e tua janë vlera që meritojnë respekt. Problemi shfaqet kur ambicia humbet lidhjen me nevojat reale dhe kthehet në një etje të pakufishme për të zotëruar, për të dominuar dhe për të mos qenë kurrë më pak se dikush tjetër. Në atë pikë, suksesi nuk matet më me atë që arrijmë, por me atë që të tjerët nuk kanë. Kënaqësia personale nuk varet më nga mirëqenia, por nga krahasimi. Dhe njeriu, pa e kuptuar, fillon të jetojë jo për të ndërtuar jetën e vet, por për të provuar se është përpara të tjerëve.

Kur suksesi i tjetrit bëhet shqetësimi ynë

Në marrëdhëniet e përditshme, krahasimi është bërë një prani e zakonshme. Ai shfaqet në bisedat mes miqsh, në mjediset e punës, në rrethet familjare dhe në mënyrën si njerëzit vlerësojnë njëri-tjetrin.

Sa fiton? Çfarë pune bën? Çfarë makine ka blerë? Ku jeton? Sa e madhe është shtëpia? Çfarë pozicioni ka arritur? Pyetje që, në vetvete, mund të jenë të zakonshme, por që marrin një kuptim tjetër kur përdoren për të matur vlerën e njeriut.

Në vend që të pyesim nëse dikush është i ndershëm, i përgjegjshëm, i përkushtuar dhe i dobishëm për njerëzit përreth, shpesh na tërheq më shumë ajo që duket nga jashtë. Pasuria bëhet dëshmi e suksesit, pozicioni shoqëror shndërrohet në tregues rëndësie dhe dukja fiton përparësi ndaj karakterit. Kjo mënyrë të menduari krijon një hierarki të heshtur, në të cilën njerëzit vendosen në shkallë të ndryshme sipas asaj që zotërojnë. Në këtë renditje, ai që ka më shumë mund të shihet si më i rëndësishëm, ndërsa ai që ka më pak rrezikon të vlerësohet më pak, pavarësisht punës, aftësive dhe vlerave që mbart. Por problemi bëhet edhe më i thellë kur njeriu nuk mjaftohet me dëshirën për të përparuar vetë. Ai fillon të shqetësohet nga përparimi i tjetrit. Një koleg që vlerësohet për punën e tij mund të bëhet objekt dyshimesh. Një familjar që përmirëson gjendjen ekonomike mund të ndeshet me ftohtësi. Një mik që arrin një sukses të rëndësishëm mund të zbulojë se jo të gjithë ata që e rrethonin janë në gjendje të gëzohen sinqerisht për të.

Në vend të urimit, mund të shfaqet një koment që ia zvogëlon meritën. Në vend të interesimit për rrugën që ka ndjekur, mund të lindin hamendësime për mënyrën se si ia ka dalë. Në vend të frymëzimit, shfaqet zilia.

Kështu, suksesi i tjetrit nuk shihet më si një mundësi për të mësuar, por si një sfidë ndaj vetëvlerësimit tonë. Kjo është një gjendje që dëmton jo vetëm individin që e përjeton, por edhe marrëdhëniet e tij. Sepse njeriu që nuk mund të gëzohet për të mirën e tjetrit e ka të vështirë të ndërtojë lidhje të sinqerta. Ai mund të jetë pranë dikujt në ditët e vështira, por të ndihet i kërcënuar kur ai person fillon të përparojë. Në këtë mënyrë, miqësia, bashkëpunimi dhe aférsia rrezikojnë të kthehen në marrëdhënie të kushtëzuara nga interesi dhe krahasimi. Një shoqëri nuk varfërohet vetëm kur i mungojnë burimet materiale. Ajo varfërohet edhe kur njerëzit humbasin aftësinë për të përjetuar gëzim për suksesin e njëri-tjetrit.

Lakmia, një dëshirë që nuk njeh kufij

Lakmia është më shumë se dëshira për të pasur pasuri. Ajo është një mënyrë të menduari që e vendos zotërimin mbi gjithçka tjetër. Njeriu lakmitar nuk pyet vetëm çfarë i duhet, por sa më shumë mund të marrë. Nuk pyet nëse ka arritur mjaftueshëm, por nëse mund të sigurojë edhe atë që ende nuk e ka. Nuk e sheh pasurinë si një mjet për të jetuar më mirë, por rrezikon ta shohë grumbullimin e saj si qëllim në vetvete. Kjo prirje mund të shfaqet në forma të ndryshme. Te dikush, si dëshirë për të grumbulluar para dhe prona përtej nevojave reale. Te një tjetër, si etje për pushtet, ndikim apo kontroll mbi njerëzit. Diku tjetër, si nevojë për vëmendje, lavdërime dhe epërsi të vazhdueshme. Në të gjitha këto raste, problemi nuk qëndron domosdoshmërisht te ajo që njeriu dëshiron, por te mungesa e kufirit moral që duhet ta udhëheqë dëshirën.

Një njeri mund të jetë i suksesshëm dhe njëkohësisht modest. Mund të ketë pasuri dhe të mbetet i ndjeshëm ndaj vështirësive të të tjerëve. Mund të ketë autoritet dhe të mos e përdorë atë për të poshtëruar apo shfrytëzuar. Por, kur lakmia bëhet parimi kryesor i sjelljes, gjithçka tjetër rrezikon të kthehet në mjet për të arritur qëllimin. Marrëdhëniet mund të vlerësohen sipas përfitimit, miqësitë sipas interesit dhe mundësitë sipas asaj që mund të sjellin për individin. Edhe mirësia mund të humbasë natyrshmërinë kur përdoret për të krijuar detyrime apo për të siguruar një përfitim të mëvonshëm.

Në këto kushte, njeriu mund të arrijë shumë, por të mos ndihet kurrë i përmbushur. Sepse lakmia nuk ushqehet vetëm nga mungesa, por edhe nga krahasimi i vazhdueshëm. Sa herë që arrihet një objektiv, shfaqet një tjetër. Sa herë që sigurohet një privilegj, lind dëshira për një privilegj më të madh. Sa herë që njeriu mendon se ka arritur majën, zbulon se dikush tjetër ndodhet më lart. Kështu krijohet një rreth vicioz: dëshira prodhon arritje, arritja sjell kënaqësi të përkohshme, krahasimi rikthen pakënaqësinë dhe pakënaqësia ushqen një dëshirë të re. Në këtë garë, njeriu mund të humbasë pikërisht atë që kërkonte të fitonte: qetësinë, sigurinë dhe ndjenjën e një jete të mirë. Nuk është gjithmonë ai që ka më pak ai që ndihet i varfër. Ndonjëherë, më i varfëri është ai që nuk arrin ta vlerësojë as atë që ka.

Kur dukja vlen më shumë se jeta e vërtetë

Një nga tiparet e dukshme të kohës sonë është rëndësia që i kushtohet imazhit publik. Jeta personale ekspozohet, arritjet publikohen dhe çastet e bukura ndahen me një audiencë gjithnjë e më të gjerë. Rrjetet sociale kanë krijuar mundësi të reja komunikimi, por kanë shtuar edhe hapësirat ku krahasimi bëhet i vazhdueshëm. Fotografitë e udhëtimeve, shtëpive, makinave, festave dhe blerjeve krijojnë një pamje të përzgjedhur të jetës së njerëzve. Shpesh shfaqet ajo që është e bukur, e suksesshme dhe e dëshirueshme, ndërsa vështirësitë, pasiguritë dhe sakrificat mbeten jashtë kuadrit.

Megjithatë, kjo pamje e pjesshme mund të kthehet në standard për të tjerët. Njerëzit fillojnë të krahasojnë jetën e tyre të zakonshme me çastet më të kuruara të jetës së dikujt tjetër. Ajo që kanë u duket e pamjaftueshme, sepse përballë tyre shfaqet vazhdimisht një model tjetër, një shtëpi më e bukur, një udhëtim më i shtrenjtë apo një sukses që duket më i madh. Kjo mund të nxisë një konsum të orientuar më shumë nga dukja sesa nga nevoja. Blerjet nuk bëhen vetëm sepse një produkt është i dobishëm, por edhe për të ruajtur një imazh. Shpenzimet mund të tejkalojnë mundësitë financiare, sepse dëshira për të mos mbetur pas të tjerëve bëhet më e fortë se nevoja për siguri ekonomike. Në këtë mënyrë, njeriu rrezikon të punojë jo për të përmirësuar jetën, por për të financuar një pamje të saj. Mund të sakrifikojë kohën, qetësinë dhe marrëdhëniet personale për të ruajtur standarde që nuk burojnë nga nevojat e tij, por nga krahasimi me të tjerët.

Kjo nuk do të thotë se çdo ekspozim i jetës personale është i gabuar apo se dëshira për gjëra të bukura duhet dënuar. Çështja është se sa kontroll kemi mbi dëshirat tona dhe sa shpesh i lejojmë ato të përcaktohen nga ajo që shohim te të tjerët. Kur imazhi bëhet qëllim, jeta e vërtetë mund të mbetet në plan të dytë. Kur rëndësi merr përshtypja që krijojmë, rrezikojmë të harrojmë qetësinë që duhet të na japë ajo që kemi ndërtuar. Dhe kur çdo arritje duhet të dëshmohet publikisht, edhe gëzimi personal mund të kthehet në një detyrim për të bindur të tjerët se jemi të lumtur. Por lumturia nuk ka nevojë të provohet me fotografi, as suksesi nuk ka nevojë të shpallet në çdo rast. Disa nga arritjet më të rëndësishme të jetës janë ato që nuk shihen: një familje që jeton me mirëkuptim, një punë e kryer me ndershmëri, një borxh i shlyer, një prind i ndihmuar, një fëmijë i edukuar dhe një ndërgjegje që nuk rëndohet nga mënyra si kemi vepruar.

Në familje dhe në punë, aty ku zilia lë gjurmë

Familja duhet të jetë vendi ku njeriu gjen mbështetje, mirëkuptim dhe siguri. Por edhe aty mund të lindin krahasime që krijojnë distancë mes njerëzve. Vëllezër e motra mund të maten me njëri-tjetrin për arritjet profesionale, gjendjen ekonomike apo mënyrën e jetesës. Të afërmit mund të shndërrojnë sukseset e njëri-tjetrit në tema krahasimi, ndërsa gëzimi i përbashkët mund të zbehet nga ndjenja se dikush ka marrë më shumë vlerësim, mundësi apo pasuri.

Në vend që të kuptohet se secili ka rrugën dhe rrethanat e veta, krijohet një renditje e heshtur. **Kush ka përparuar më shumë? Kush ka siguruar një jetë më të mirë? Kush është më i vlerësuar?** Këto pyetje kur bëhen kriter i marrëdhënieve, mund të helmojnë aférsinë dhe të lënë pas pakënaqësi që zgjasin për vite. Në mjedisin profesional, pasojat mund të jenë edhe më të dukshme. Aty ku duhet të vlerësohen aftësitë, përgjegjësia dhe rezultatet, rivaliteti i pandershëm mund të dëmtojë bashkëpunimin. Një koleg mund të përpiqet të pengojë një tjetër, të përvetësojë meritat e tij apo të përhapë dyshime për punën e tij, jo sepse ka konstatuar një shkelje, por sepse ndihet i kërcënuar nga përparimi i tij. Natyrisht, konkurrenca është pjesë e jetës profesionale. Ajo mund të nxisë përmirësimin dhe të rrisë cilësinë e punës, për sa kohë mbështetet në rregulla të drejta dhe respekt të ndërsjellë. Por konkurrenca ndryshon nga zilia. Konkurrenca të nxit të bëhesh më i mirë; zilia mund të të shtyjë të përpiqesh që tjetri të bëhet më i keq. Ky dallim përcakton klimën e një institucioni, të një organizate dhe të një shoqërie të tërë.

Aty ku vlerësohet puna, njerëzit kanë arsye të përpiqen. Aty ku përparimi pengohet nga interesat personale, energjia shpenzohet për të ruajtur pozicionet, jo për të përmirësuar rezultatet. Aty ku suksesi i njërit konsiderohet kërcënim për të tjerët, bashkëpunimi dobësohet dhe besimi humbet. Prandaj, lufta kundër kësaj mendësie nuk është thjesht çështje edukate individuale. Ajo lidhet edhe me nevojën për institucione transparente, kritere të qarta vlerësimi dhe mundësi të barabarta. Kur njerëzit besojnë se puna e ndershme vlerësohet dhe se rregullat vlejnë për të gjithë, ka më pak arsye që marrëdhëniet të dominohen nga dyshimi dhe rivaliteti i fshehtë.

Kur humbet solidariteti, varfërohemi të gjithë

Ndoshta pasoja më e rëndë e lakmisë dhe zilisë është dobësimi i solidaritetit. Kur secili përqendrohet vetëm te përfitimi personal, nevojat e të tjerëve fillojnë të duken si çështje dytësore. Njeriu mund të jetë i vëmendshëm ndaj pasurisë së fqinjit, por indiferent ndaj vështirësive të tij. Mund të dijë sa ka arritur një koleg, por të mos interesohet nëse ai po kalon një periudhë të vështirë. Kjo është një kundërthënie e madhe e jetës shoqërore: vëzhgojmë shumë, por jo gjithmonë kuptojmë; krahasojmë vazhdimisht, por jo gjithmonë ndihmojmë.

Një shoqëri e shëndetshme nuk ndërtohet vetëm nga njerëz që punojnë për interesat e tyre. Ajo ka nevojë edhe për njerëz që kuptojnë se jeta e përbashkët kërkon përgjegjësi, respekt dhe gatishmëri për të ndihmuar. Kjo bëhet veçanërisht e rëndësishme përballë vështirësive ekonomike, vetmisë së të moshuarve, problemeve të familjeve në nevojë dhe sfidave me të cilat përballen të rinjtë.

Nuk është e domosdoshme të kemi shumë për të ndihmuar. Ndonjëherë mjafton një mundësi e ndarë me dikë, një fjalë mbështetëse, një rekomandim i ndershëm apo një veprim që nuk na sjell përfitim të drejtpërdrejtë. Solidariteti nuk kërkon që të gjithë të kenë të njëjtat mundësi, por që askush të mos e shohë vështirësinë e tjetrit si diçka që nuk e prek. Nëse një njeri ka arritur të përmirësojë jetën e tij, ai mund të bëhet shembull dhe burim frymëzimi. Nëse një familje ka siguruar më shumë mundësi për fëmijët, kjo mund të shihet si një arritje për t’u përshëndetur, jo si arsye për pakënaqësi. Nëse dikush ka arritur sukses me punë dhe ndershmëri, shoqëria fiton kur ia njeh meritën. Nuk humbasim asgjë kur i urojmë tjetrit të mirën. Nuk bëhemi më të varfër kur dikush tjetër përparon. Përkundrazi, krijojmë një mjedis ku edhe ne mund të gjejmë mbështetje kur të kemi nevojë.

Shoqëria nuk është një tryezë ku ushqimi duhet të ruhet nga syri i tjetrit. Është një hapësirë e përbashkët, ku mirëqenia e secilit ndikohet edhe nga mënyra si sillemi me njëri-tjetrin.

Mirënjohja nuk e ndal përparimin

Në një realitet ku dëshirat shtohen vazhdimisht, mirënjohja mund të duket si një fjalë e thjeshtë, madje për disa si një thirrje për t’u kënaqur me pak. Por mirënjohja nuk do të thotë të pranosh padrejtësinë, të heqësh dorë nga ambicia apo të mos kërkosh kushte më të mira jetese. Ajo do të thotë të jesh në gjendje të dallosh atë që ke arritur nga ajo që ende dëshiron të arrish. Të mos e mohosh vlerën e punës sate vetëm sepse dikush tjetër ka më shumë. Të mos e kthesh çdo arritje në një hap të parëndësishëm vetëm sepse ekziston një standard i ri krahasimi.

Njeriu mund të jetë mirënjohës dhe njëkohësisht ambicioz. Mund të vlerësojë atë që ka dhe të punojë për më shumë. Mund të jetë i kënaqur me rrugën e përshkuar pa hequr dorë nga planet për të ardhmen. Ajo që duhet shmangur është varësia e vetëvlerësimit nga gjendja e të tjerëve.

Nëse ndihemi të suksesshëm vetëm kur kemi më shumë se dikush tjetër, atëherë suksesi ynë nuk është kurrë plotësisht në duart tona. Gjithmonë do të ketë dikë që zotëron më shumë, që ka arritur më shpejt apo që gëzon mundësi të tjera. Nëse kjo bëhet masa jonë e vetme, pakënaqësia do të jetë e pashmangshme.

Përparimi i vërtetë kërkon një pikë referimi më të qëndrueshme: punën tonë, përmirësimin personal, ndershmërinë, aftësinë për të përballuar përgjegjësitë dhe cilësinë e marrëdhënieve që ndërtojmë. Në fund, pyetja nuk është sa larg jemi nga tjetri, por sa kemi ecur përpara krahasuar me atë që ishim dje.

Një shoqëri që ka nevojë të rikthejë masën njerëzore

Lakmia, zilia dhe krahasimi nuk janë dukuri të reja. Ato kanë ekzistuar në kohë dhe shoqëri të ndryshme. Por mënyra si shfaqen sot, nën ndikimin e konsumit, ekspozimit publik dhe presionit për sukses, e bën të domosdoshëm një reflektim më të thellë mbi vlerat që po udhëheqin jetën tonë. *Çfarë vlerësojmë te një njeri? Çfarë u mësojmë fëmijëve për suksesin? Si reagojmë kur një i afërm përparon? A e konsiderojmë pasurinë treguesin kryesor të arritjes? A kemi ende aftësinë të ndihmojmë pa pritur shpërblim dhe të gëzohemi pa bërë krahasime?*

Një shoqëri ku njerëzit i shohin njëri-tjetrit arritjet si kërcënim e ka të vështirë të ndërtojë besim. Një mjedis ku çdo marrëdhënie matet sipas interesit e ka të vështirë të ruajë solidaritetin. Një kulturë ku dukja vlen më shumë se karakteri e ka të vështirë të dallojë suksesin e vërtetë nga shfaqja e suksesit.

Për këtë arsye, duhet të rikthejmë në qendër të vëmendjes vlerat që nuk maten me para: ndershmërinë, përgjegjësinë, respektin, përkushtimin, modestinë dhe aftësinë për të qenë pranë të tjerëve.

Nuk ka asgjë të keqe të dëshirosh një shtëpi më të mirë, një punë më të mirë apo një jetë më të sigurt. E gabuar është të mendosh se këto arritje marrin kuptim vetëm kur tjetri ka më pak. Nuk ka asgjë të keqe të kërkosh të jesh i pari në një garë profesionale, nëse respekton rregullat dhe dinjitetin e të tjerëve. E gabuar është të kërkosh ta pengosh tjetrin vetëm që të mos të kalojë.

Shoqëria ka nevojë për njerëz që ndërtojnë, jo për njerëz që shpenzojnë energjinë duke rrëzuar. Për njerëz që krijojnë mundësi, jo për ata që përpiqen t’i mbyllin ato. Për njerëz që dinë të vlerësojnë suksesin e merituar dhe që nuk e ngatërrojnë mirëqenien e tjetrit me humbjen e tyre.

Në fund të fundit, secili prej nesh ka një jetë për të ndërtuar dhe një përgjegjësi për të mbajtur. Askush nuk mund ta jetojë jetën tonë në vendin tonë dhe askush nuk mund të na japë qetësinë që humbasim duke u krahasuar vazhdimisht me të tjerët. Mund të kemi më shumë të ardhura, më shumë prona, më shumë njohje apo një pozicion më të lartë, por asnjëra prej tyre nuk na garanton vetvetiu kënaqësinë. Kjo e fundit lidhet edhe me aftësinë për të vendosur kufij ndaj dëshirave, për të ruajtur marrëdhëniet dhe për të kuptuar se vlera e njeriut nuk përfundon te ajo që zotëron. Ndoshta shenja më e qartë e pasurisë së brendshme është aftësia për të mos e ndier veten më të varfër vetëm sepse dikush tjetër është bërë më i pasur.

Sepse, në fund, nuk është sasia e asaj që kemi ajo që e përcakton tërësisht jetën tonë, por edhe mënyra si e jetojmë atë. Nuk është numri i gjërave që grumbullojmë, por cilësia e asaj që ndërtojmë. Nuk është sa njerëz kemi lënë pas, por sa njerëz kemi respektuar gjatë rrugës.

Dhe një shoqëri bëhet vërtet më e pasur jo kur secili përpiqet të ketë më shumë se tjetri, por kur njerëzit kanë mundësi të përparojnë pa u kthyer kundër njëri-tjetrit.

Sepse njeriu mund të kalojë një jetë të tërë duke numëruar atë që ka tjetri dhe, në fund, të zbulojë se ka harruar të vlerësojë atë që ka vetë.

KOMPONENTI REZERVIST, një shtyllë e rëndësishme e qëndrueshmërisë dhe mbrojtjes kombëtare

AFA organizon Konferencën Shkencore Ndërkombëtare mbi integrimin, qëndrueshmërinë dhe përdorimin efektiv të forcave rezerviste

Në auditorin e ri të kampusit të Akademisë së Forcave të Armatosura u zhvillua Konferenca Shkencore Ndërkombëtare me temë **"Komponenti Rezervist në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë: Integrimi, qëndrueshmëria dhe përdorimi efektiv i tij"**, një veprimtari e rëndësishme shkencore dhe profesionale, që vuri në qendër të diskutimit rolin e forcave rezerviste në sistemin e mbrojtjes kombëtare dhe në përmbushjen e detyrimeve të Shqipërisë në kuadër të Aleancës së Atlantikut të Veriut.

Konferenca u organizua nga Akademia e Forcave të Armatosura (AFA), nëpërmjet Institutit Kërkimor Shkencor Ushtarak (IKSHU), me synimin për të nxitur diskutimin profesional, shkëmbimin e përvojave dhe evidentimin e mundësive për zhvillimin e mëtejshëm të Komponentit Rezervist në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë. Në kushtet e një mjedisi ndërkombëtar të sigurisë që karakterizohet nga sfida të shumta dhe kërkesa gjithnjë e më të larta për gatishmëri, fleksibilitet dhe reagim të shpejtë, forcimi i këtij komponenti merr një rëndësi të veçantë për rritjen e kapaciteteve mbrojtëse të vendit.

Nëpërmjet kësaj veprimtarie, Akademia e Forcave të Armatosura riafirmoi rolin e saj si institucion i arsimit të lartë ushtarak dhe qendër e rëndësishme e kërkimit shkencor në fushën e mbrojtjes dhe të sigurisë. Konferenca krijoi një hapësirë për trajtimin e çështjeve që lidhen me organizimin, integrimin dhe përdorimin e efektiv të forcave rezerviste, duke e vendosur diskutimin në një këndvështrim të gjerë, ku ndërthuren përvoja kombëtare, praktikat e vendeve aleate dhe kërkesat e standardeve të NATO-s.

Komponenti Rezervist, kapacitet për gatishmëri dhe qëndrueshmëri

Komponenti Rezervist përbën një element të rëndësishëm të strukturës së mbrojtjes, pasi krijon mundësinë e zgjerimit të kapaciteteve njerëzore dhe operacionale të Forcave të Armatosura, sipas nevojave dhe situatave të sigurisë. Funksionimi i tij efektiv kërkon më shumë sesa ekzistencën e një strukture rezerviste. Ai mbështetet te një sistem i qartë organizimi, një kuadër ligjor dhe institucional i përshtatshëm, përgatitja e vazhdueshme e personelit, procedurat e mobilizimit dhe aftësia për t'u integruar me strukturat e tjera ushtarake.

Për këtë arsye, zhvillimi i komponentit rezervist duhet të trajtohet si pjesë e një qasjeje të integruar për forcimin e mbrojtjes kombëtare. Një komponent rezervist i organizuar dhe i trajnuar sipas kërkesave operacionale mund të kontribuojë në rritjen e qëndrueshmërisë së Forcave të Armatosura, në mbështetjen e strukturave aktive dhe në përballimin e situatave që kërkojnë angazhim të shtuar të burimeve njerëzore e ushtarake.

Në këtë kuadër, konferenca synoi të nxiste reflektimin mbi mënyrat se si Komponenti Rezervist mund të bëhet pjesë funksionale e planifikimit të mbrojtjes, duke garantuar një lidhje më të mirë ndërmjet strukturave aktive dhe rezerviste. Integrimi i tij kërkon planifikim afatgjatë, përcaktim të qartë të detyrave dhe përgjegjësive, si dhe mekanizma që sigurojnë se personeli rezervist është i gatshëm të përmbushë misionet e ngarkuara.

Një rëndësi të veçantë merr edhe lidhja ndërmjet trajnimit dhe gatishmërisë operacionale. Përgatitja e rezervistëve duhet të jetë e vazhdueshme, e strukturuar dhe në përputhje me detyrat që ata mund të kryejnë në përbërje të Forcave të Armatosura. Vetëm nëpërmjet një sistemi të tillë mund të sigurohet që njohuritë dhe aftësitë e personelit të mbeten funksionale dhe të përshtatshme me kërkesat e kohës.

Integrimi në strukturat e mbrojtjes dhe përvojat e vendeve aleate

Një nga drejtimet kryesore të konferencës ishte integrimi i Komponentit Rezervist në strukturat e mbrojtjes dhe forcimi i kapaciteteve operacionale. Ky proces kërkon koordinim ndërmjet planifikimit strategjik, strukturave të komandimit,

sistemit të personelit dhe mekanizmave të mobilizimit. Ai lidhet drejtpërdrejt me aftësinë për të përcaktuar nevojat reale të Forcave të Armatosura dhe për të siguruar personel të përgatitur, në kohën dhe vendin e duhur.

Diskutimet mbi modelet e vendeve anëtare të NATO-s krijuan mundësi për të shqyrtuar praktika të ndryshme në organizimin dhe administrimin e forcave rezerviste. Përvoja e vendeve aleate përbën një burim të rëndësishëm referimi për identifikimin e zgjidhjeve që mund t'i përshtaten kontekstit shqiptar, duke mbajtur parasysh specifikat e strukturës së Forcave të Armatosura, nevojat e mbrojtjes dhe burimet në dispozicion.

Shkëmbimi i përvojave dhe i praktikave më të mira ndërkombëtare është veçanërisht i rëndësishëm për zhvillimin e politikave dhe procedurave që mbështesin përdorimin efektiv të rezervistëve. Përmes këtij dialogu profesional, synohet të identifikohen mundësi për përmirësimin e organizimit, rritjen e ndërveprueshmërisë dhe përafrimin e proceseve me standardet e Aleancës.

Në këtë aspekt, Komponenti Rezervist nuk duhet parë si një strukturë e veçuar nga pjesa tjetër e Forcave të Armatosura, por si pjesë e një sistemi të përbashkët, ku personeli aktiv dhe ai rezervist plotësojnë njëri-tjetrin. Bashkërendimi i tyre ndihmon në përdorimin më të mirë të kapaciteteve njerëzore dhe në krijimin e mundësive për reagim më të shpejtë përballë situatave të ndryshme.

Për Shqipërinë, si vend anëtar i NATO-s, zhvillimi i këtij komponenti lidhet edhe me përmbushjen e kërkesave të mbrojtjes kolektive. Gatishmëria për të kontribuar në sigurinë e përbashkët mbështetet te kapacitete të planifikuara, të trajnuara dhe të afta për të vepruar në bashkërendim me forcat aleate. Në këtë kuptim, forcimi i Komponentit Rezervist është një çështje me rëndësi jo vetëm kombëtare, por edhe në kuadër të angazhimeve të Shqipërisë në Aleancë.

Kuadri ligjor, trajnimi dhe mobilizimi

Një tjetër çështje me rëndësi, e trajtuar gjatë konferencës, ishte kuadri ligjor dhe institucional që rregullon organizimin dhe funksionimin e Komponentit Rezervist. Përcaktimi i qartë i përgjegjësive, procedurave dhe mekanizmave të veprimit është kusht i domosdoshëm për ndërtimin e një sistemi funksional dhe të qëndrueshëm.

Organizimi i rezervistëve kërkon një qasje të koordinuar, e cila përfshin identifikimin dhe administrimin e personelit, përcaktimin e detyrave, planifikimin e trajnimit dhe krijimin e procedurave të nevojshme për mobilizim. Këta elementë duhet të funksionojnë si pjesë e një sistemi të vetëm, në mënyrë që aktivizimi i rezervistëve të kryhet në përputhje me nevojat operacionale dhe me përgjegjësitë institucionale.

Trajnimi përbën një nga faktorët përcaktues për efektivitetin e këtij komponenti. Përgatitja duhet të garantojë jo vetëm përvetësimin e njohurive ushtarake, por edhe aftësinë për të vepruar në një strukturë të organizuar, për të zbatuar procedurat dhe për të bashkëpunuar me personelin aktiv. Në këtë proces, vëmendje kërkojnë edhe përditësimi i njohurive, ruajtja e aftësive profesionale dhe përshtatja e trajnimit me zhvillimet në fushën e mbrojtjes.

Mobilizimi, nga ana tjetër, kërkon procedura të qarta, koordinim institucional dhe planifikim të kujdesshëm. Një sistem i mirë organizuar mobilizimi mundëson përdorimin në kohë të kapaciteteve rezerviste dhe ndihmon në shmangien e vonesave apo të paqartësive në situata që kërkojnë reagim të shpejtë.

Diskutimi i këtyre çështjeve në një mjedis shkencor dhe profesional krijon mundësi për të evidentuar sfidat dhe për të identifikuar drejtimet ku kërkohen përmirësime të mëtejshme. Qëllimi përfundimtar është që Komponenti Rezervist të mos mbetet vetëm një kapacitet potencial, por të jetë i integruar në planifikimin dhe në veprimtarinë e Forcave të Armatosura, me aftësi të qarta dhe të verifikueshme për përmbushjen e detyrave.

Planifikimi operacional dhe vendimmarrja strategjike

Konferenca trajtoi gjithashtu rëndësinë e Komponentit Rezervist në mbështetjen e planifikimit operacional dhe të vendimmarrjes strategjike në fushën e sigurisë. Planifikimi efektiv kërkon njohjen e kapaciteteve në dispozicion, vlerësimin e nevojave dhe përcaktimin e mënyrave se si burimet njerëzore mund të përdoren në funksion të misionit.

Në këtë proces, rezervistët përfaqësojnë një potencial që duhet të planifikohet dhe të administrohet në mënyrë të strukturuar. Përfshirja e tyre në planet e mbrojtjes kërkon përcaktimin e roleve, të përgjegjësive dhe të kushteve të aktivizimit, duke siguruar që çdo kapacitet të jetë i lidhur me një nevojë konkrete operacionale.

Një qasje e tillë ndihmon në rritjen e fleksibilitetit të Forcave të Armatosura dhe në përmirësimin e aftësisë për t'iu përgjigjur situatave të ndryshme. Ajo krijon gjithashtu një bazë më të mirë për vlerësimin e nevojave afatmesme dhe afatgjata, si dhe për orientimin e politikave që lidhen me zhvillimin e personelit, trajnimin dhe gatishmërinë.

Përfshirja e këndvështrimeve shkencore në këtë proces është me vlerë të veçantë. Analiza, kërkimi dhe shkëmbimi i përvojave mund të ndihmojnë në evidentimin e problematikave dhe në hartimin e rekomandimeve që mbështesin vendimmarrjen institucionale. Në këtë mënyrë, konferenca shërben si një hapësirë ku përvoja profesionale dhe qasja akademike ndërthuren për të trajtuar një çështje me rëndësi për të ardhmen e mbrojtjes.

Kontribut për zhvillimin e mëtejshëm të mbrojtjes kombëtare

Konferenca Shkencore Ndërkombëtare mbi Komponentin Rezervist dëshmoi rëndësinë e dialogut ndërmjet institucioneve akademike ushtarake, strukturave të mbrojtjes dhe përvojave ndërkombëtare. Trajtimi i çështjeve që lidhen me integrimin, qëndrueshmërinë, trajnimin, mobilizimin dhe përdorimin efektiv të rezervistëve ndihmon në krijimin e një kuptimi më të plotë mbi sfidat dhe mundësitë e zhvillimit të këtij komponenti.

Për Akademinë e Forcave të Armatosura dhe Institutin Kërkimor Shkencor Ushtarak, organizimi i veprimtarive të tilla përfaqëson një kontribut në forcimin e kulturës së kërkimit shkencor dhe në nxitjen e diskutimit profesional për çështjet e mbrojtjes. Përmes analizës dhe bashkëpunimit, institucionet krijojnë mundësi për të mbështetur proceset e planifikimit dhe për të identifikuar ide e rekomandime që mund të shërbejnë në zhvillimin e mëtejshëm të kapaciteteve.

Forcimi i Komponentit Rezervist kërkon vizion, planifikim të qëndrueshëm dhe angazhim institucional. Ai mbështetet në përgatitjen e personelit, në qartësinë e procedurave dhe në aftësinë për të bashkërenduar burimet njerëzore me nevojat reale të mbrojtjes. Në një mjedis sigurie që kërkon gatishmëri dhe përshtatje të vazhdueshme, rezervistët mund të luajnë një rol të rëndësishëm në plotësimin e kapaciteteve të Forcave të Armatosura dhe në rritjen e qëndrueshmërisë kombëtare.

Përmes kësaj konference, Akademia e Forcave të Armatosura, nëpërmjet IKSHU-së, kontribuon në vijimin e debatit shkencor dhe profesional mbi një komponent të rëndësishëm të sistemit të mbrojtjes. Sfida që shtrohet për të ardhmen është që diskutimet dhe përvojat e shkëmbyera të shërbejnë si bazë për hapa konkretë, të cilët forcojnë integrimin, përmirësojnë gatishmërinë dhe rrisin efektivitetin e Komponentit Rezervist në funksion të mbrojtjes së vendit dhe të angazhimeve të Shqipërisë në NATO.

Kolonele SUZANA JAHOLLARI, gruaja që ndërtoi karrierën në uniformë, formësoi breza ushtarakësh dhe kontribuoi në modernizimin e lidershipit ushtarak shqiptar

Nga uniforma tek lidershipi, nga përgatitja e brezave tek barazia gjinore në mbrojtje

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Po të rreshtosh emrat e grave dhe vajzave shqiptare që ndër shekuj kanë luftuar për liri, kanë mbrojtur familjen e atdheun dhe kanë shërbyer në strukturat ushtarake, do të formoje një ushtri të tërë. Një ushtri trimëreshash, grash të mençura e të përkushtuara, që me guximin, dijen dhe vendosmërinë e tyre kanë sfiduar kohën, kanë kapërcyer pengesat dhe kanë dëshmuar se dashuria për atdheun nuk njeh dallim gjinor. Nga luftëtaret e kryengritjeve për liri tek gratë me uniformë në Forcat e Armatosura të Shqipërisë, kjo histori përfaqëson një pjesë të rëndësishme të kujtesës sonë kombëtare.

Në këtë traditë përkushtimi dhe përgjegjësie atdhetare vendoset edhe karriera e koloneles Suzana Jahollari, një prej grave që e kanë ndërtuar rrugëtimin e tyre profesional brenda strukturave të Forcave të Armatosura, duke ndërthurur përvojën e shërbimit me arsimimin ushtarak, drejtimin, mësimdhënien dhe studimin e lidershipit. Rrugëtimi i saj dëshmon se uniforma nuk është vetëm simbol i disiplinës dhe i detyrës, por edhe hapësirë ku dija, karakteri dhe aftësia për të udhëhequr marrin kuptim të plotë.

Një karrierë e ndërtuar mbi disiplinën dhe dijen

Për kolonele Suzana Jahollarin, karriera ushtarake është një rrugë e gjatë formimi dhe përgjegjësie, e shtrirë në disa prej fushave të rëndësishme të organizimit dhe funksionimit të Forcave të Armatosura. Nga përvoja në strukturat e personelit, planifikimit dhe rekrutimit, tek drejtimi i institucioneve të arsimimit ushtarak dhe angazhimi akademik, profili i saj profesional pasqyron një përvojë të gjerë në administrimin e burimeve njerëzore dhe përgatitjen e kuadrove ushtarake. E diplomuar fillimisht në shkollën e mesme të përgjithshme "Dhaskal Todri" në Elbasan, ajo vijoi rrugën e formimit në Shkollën e Lartë të Bashkuar të Oficerëve, në specialitetin e gjitharmëve. Më tej, studimet në Akademinë e Mbrojtjes "Spiro Mojsiu", përfshirë Kursin e Shtabit të Përgjithshëm, i dhanë mundësinë të thellonte njohuritë në planifikimin dhe drejtimin ushtarak. Formimi i saj u zgjerua edhe përmes programeve ndërkombëtare të studimit dhe trajnimit. Ndër to përfshihet Programi Ekzekutiv i Studimeve të Avancuara të Sigurisë në Qendrën Europiane të Studimeve të Sigurisë "George C. Marshall", në Gjermani, ku, sipas të dhënave biografike, u vlerësua për performancë të shkëlqyer.Ajo ka ndjekur gjithashtu trajnime në Kanada dhe programe të tjera profesionale që lidhen me zhvillimin e kapaciteteve ushtarake dhe të sigurisë. Ky formim nuk mbeti thjesht një përmbledhje diplomash dhe kualifikimesh. Ai u shndërrua në një bazë të rëndësishme për ushtrimin e funksioneve të ndryshme drejtuese, për përgatitjen e personelit dhe për angazhimin në proceset e zhvillimit institucional të Forcave të Armatosura.

Nga planifikimi ushtarak te drejtimi i institucioneve

Gjatë karrierës së saj, kolonele Suzana Jahollari ka ushtruar detyra në disa struktura të rëndësishme të sistemit të mbrojtjes. Ka shërbyer në fushën e planifikimit ushtarak në Komandën e Forcave Tokësore, në strukturat e personelit dhe organizimit, në Komandën e Doktrinës dhe Stërvitjes, si dhe në strukturat e zbulimit elektronik. Ka mbajtur gjithashtu detyra që lidhen me rekrutimin, administrimin e personelit dhe inspektimin e përgjithshëm në Ministrinë e Mbrojtjes. Këto funksione kërkojnë njohje të thellë të strukturës ushtarake, aftësi organizative, përpikëri në zbatimin e procedurave dhe përgjegjësi në administrimin e burimeve njerëzore. Në një institucion ku gatishmëria operacionale lidhet drejtpërdrejt me përgatitjen, organizimin dhe motivimin e efektivëve, menaxhimi i personelit është pjesë thelbësore e funksionimit të gjithë sistemit të mbrojtjes. Përvoja në këto fusha e vendosi kolonelen Jahollari përballë problematikave të ndryshme të organizimit ushtarak: planifikimit të nevojave, përzgjedhjes së personelit, zhvillimit profesional dhe përgatitjes së kuadrove për përgjegjësi më të larta. Janë fusha ku vendimmarrja kërkon jo vetëm njohuri teknike, por edhe aftësi për të vlerësuar njerëzit, për të kuptuar nevojat e institucionit dhe për të orientuar punën drejt objektivave të përcaktuara. Një tjetër moment i rëndësishëm i karrierës së saj lidhet me drejtimin e Akademisë së Nënoficerëve "Thomson". Përgatitja e nënoficerëve ka një rëndësi të veçantë në hierarkinë ushtarake, pasi ata përbëjnë një hallkë thelbësore ndërmjet drejtimit dhe zbatimit të detyrave në terren. Përmes arsimimit, stërvitjes dhe edukimit profesional, kjo kategori ndikon drejtpërdrejt në disiplinën, kohezionin dhe efektivitetin e njësive ushtarake. Në këtë kuptim, drejtimi i një institucioni të tillë përfaqëson më shumë sesa një detyrë administrative. Ai lidhet me formimin e profesionistëve që duhet të jenë të aftë të marrin përgjegjësi, të zbatojnë urdhrat, të drejtojnë efektivë dhe të përballojnë situata që kërkojnë vendosmëri, maturi dhe vetëkontroll.

Arsimimi ushtarak, themeli i lidershipit

Një ndër dimensionet më të spikatura të profilit të kolonele Suzana Jahollari është angazhimi në arsimimin ushtarak. Përveç përvojës drejtuese, ajo ka shërbyer si pedagoge e Sociologjisë Politike në Departamentin e Lidershipit dhe Shkencave Shoqërore në Akademinë e Forcave të Armatosura, duke kontribuar në përgatitjen teorike dhe profesionale të brezave të rinj të oficerëve. Në ushtri, profesionalizmi nuk ndërtohet vetëm përmes stërvitjes dhe njohjes së teknikave të përdorimit të kapaciteteve ushtarake. Ai kërkon edhe formim intelektual, kuptim të marrëdhënieve njerëzore, aftësi për të analizuar situatat dhe përgjegjësi në ushtrimin e autoritetit. Pikërisht këtu marrin rëndësi shkencat shoqërore dhe studimi i lidershipit. Një drejtues ushtarak nuk vlerësohet vetëm nga aftësia për të dhënë urdhra, por edhe nga mënyra se si ndërton besimin, motivon vartësit, administron përgjegjësitë dhe merr

vendime në kushte të vështira. Autoriteti i vërtetë fitohet përmes profesionalizmit, shembullit personal, drejtësisë dhe respektimit të standardeve të institucionit. Në këtë këndvështrim, puna akademike e Jahollarit lidhet drejtpërdrejt me nevojën për një lidership ushtarak të përgatitur, të përgjegjshëm dhe të aftë për t'iu përshtatur sfidave bashkëkohore. Përvoja e saj në institucione të ndryshme të mbrojtjes, e ndërthurur me mësimdhënien, krijon një profil që bashkon dimensionin praktik të shërbimit me atë teorik të formimit profesional.

Gruaja në uniformë dhe sfida e barazisë gjinore

Karriera e Suzana Jahollarit lidhet edhe me një dimension tjetër të rëndësishëm të transformimit të Forcave të Armatosura: përfshirjen e perspektivës gjinore në sektorin e sigurisë dhe të mbrojtjes. Nga 1 shkurti 2011, sipas të dhënave biografike, ajo mori drejtimin e Shoqatës së Grave në Forcat e Armatosura Shqiptare, duke u angazhuar për zbatimin e Rezolutës 1325 të Këshillit të Sigurimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, e cila trajton çështjet e grave, paqes dhe sigurisë. Kjo rezolutë përfaqëson një pikë referimi ndërkombëtare për rritjen e pjesëmarrjes së grave në proceset e vendimmarrjes, parandalimin e konflikteve, ndërtimin e paqes dhe mbrojtjen e të drejtave të tyre në situata konflikti. Për institucionet ushtarake, zbatimi i parimeve të saj lidhet me krijimin e mundësive të barabarta, integrimin e perspektivës gjinore në planifikim dhe operacione, si dhe zhvillimin e një kulture institucionale që vlerëson kompetencën dhe meritën.

Përfaqësimi i grave në ushtri nuk duhet parë vetëm si çështje përfaqësimi statistikor. Ai lidhet me mundësinë që personeli i aftë të kontribuojë në të gjitha nivelet e organizimit, përfshirë drejtimin, planifikimin, trajnimin dhe vendimmarrjen. Një forcë e armatosur profesionale ka nevojë për njerëz të përgatitur, të motivuar dhe të vlerësuar sipas aftësive e përgjegjësive që mbartin. Në këtë fushë, znj. Jahollari ka përfaqësuar Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë në konferencat vjetore të Komitetit të Perspektivës Gjinore të NATO-s, në Bruksel, në maj të viteve 2011 dhe 2012. Në një periudhë kur ushtritë moderne përballen me kërcënime tradicionale dhe asimetrike, me kriza humanitare dhe me nevojën për bashkëpunim ndërinstitucional, perspektiva gjinore është pjesë e qasjes më të gjerë ndaj sigurisë njerëzore dhe efektivitetit operacional.

Një zë shqiptar në tryezat ndërkombëtare të sigurisë

Përvoja ndërkombëtare përbën një pjesë të rëndësishme të formimit profesional të kolonele Jahollarit. Përveç angazhimit në Bruksel, ajo ka marrë pjesë në konferenca dhe veprimtari në Stokholm, Athinë, Selanik, Bukuresht dhe Opatija, ku janë trajtuar çështje të transformimit të mbrojtjes, rezervës ushtarake, menaxhimit të krizave dhe bashkëpunimit civilo-ushtarak. Në konferencën e zhvilluar në Stokholm, në prill 2011, ajo është angazhuar si drejtuese paneli dhe referuese në diskutimet për integrimin gjinor në sektorin e sigurisë dhe të mbrojtjes. Në veprimtari të tjera ka trajtuar çështje që lidhen me sistemin rezervist, rolin e organizatave jofitimprurëse në marrëdhëniet civilo-ushtarake dhe nevojat e ardhshme të forcave rezerviste shqiptare. Përmes këtyre angazhimeve, përvoja shqiptare është vendosur në dialog me praktikat dhe modelet e vendeve partnere. Kjo është pjesë e rëndësishme e bashkëpunimit euroatlantik, ku shkëmbimi i njohurive dhe i përvojave ndihmon në përafrimin e standardeve dhe në zhvillimin e kapaciteteve të përbashkëta. Pjesëmarrja e grave ushtarake në këto forume ka gjithashtu një vlerë institucionale. Ajo tregon se gratë mund të jenë jo vetëm pjesë e strukturave të mbrojtjes, por edhe kontribuuese në hartimin e ideve, në diskutimet profesionale dhe në zhvillimin e politikave që ndikojnë në të ardhmen e sigurisë.

Nga uniforma tek përgjegjësia publike

Rrugëtimi profesional i Suzana Jahollarit është shtrirë edhe përtej strukturave të mirëfillta ushtarake. Ajo ka shërbyer si prefekte e Qarkut të Tiranës, një detyrë që kërkon koordinim institucional dhe bashkëpunim me autoritetet vendore e qendrore. Ky angazhim përfaqëson një tjetër dimension të përvojës së saj drejtuese. Administrimi publik dhe shërbimi ushtarak kanë përgjegjësi të ndryshme, por të dyja kërkojnë integritet, aftësi organizative, vendimmarrje dhe orientim drejt interesit publik. Përvoja e fituar në një strukturë të disiplinuar dhe të organizuar si Forcat e Armatosura mund të përbëjë një bazë të vlefshme për ushtrimin e funksioneve publike, ku koordinimi, respektimi i përgjegjësive institucionale dhe menaxhimi i situatave kërkojnë përgatitje e maturi.

Gruaja ushtarake, një histori që meriton të kujtohet

Historia e grave shqiptare në uniformë nuk mund të kufizohet vetëm te emrat e njohur të luftëtareve të së kaluarës. Ajo vazhdon edhe sot, në jetën e përditshme të Forcave të Armatosura, përmes grave dhe vajzave që shërbejnë në reparte, në institucione arsimore, në struktura të planifikimit, në administrimin e personelit dhe në misione të ndryshme.

Nga figura historike si Shote Galica e Nora e Kelmendit, te gratë që kontribuuan në Luftën Antifashiste Nacionalçlirimtare dhe te ushtaraket që kanë ndërtuar karrierën e tyre në institucionet moderne të mbrojtjes, ndryshojnë epokat, rrethanat dhe përgjegjësitë. Por mbetet i njëjtë parimi i shërbimit ndaj vendit.

Në këtë vazhdimësi, profili i koloneles Suzana Jahollari zë vendin e vet përmes përvojës së gjatë në strukturat e Forcave të Armatosura, angazhimit në arsimimin ushtarak, kontributit në studimin e lidershipit dhe pjesëmarrjes në diskutimet mbi barazinë gjinore në siguri e mbrojtje. Rëndësia e një karriere të tillë nuk matet vetëm me numrin e detyrave të ushtruara apo të konferencave të ndjekura. Ajo vlerësohet edhe përmes fushave ku është dhënë kontributi, përgjegjësive të mbajtura dhe përpjekjes për të ndarë dijen me brezat e rinj. Një ushtri profesionale ka nevojë për gra dhe burra të përgatitur, për drejtues që frymëzojnë me shembullin e tyre dhe për institucione që krijojnë hapësira reale për zhvillimin e meritës.

Gratë ushtarake nuk janë një shtojcë e strukturës, por pjesë e pandashme e kapaciteteve dhe e së ardhmes së saj

Uniforma kërkon disiplinë, por edhe karakter. Ajo kërkon aftësi për të përballuar vështirësitë, për të punuar në ekip dhe për të vendosur interesin e shërbimit mbi rehatinë personale. Për gratë që zgjedhin këtë rrugë, sfidat mund të jenë të shumta, por ato nuk e ndryshojnë thelbin e profesionit: detyrën, përgatitjen dhe përgjegjësinë.

Shembujt e grave që kanë arritur të marrin funksione drejtuese, të japin mësim në institucionet ushtarake dhe të kontribuojnë në diskutimet ndërkombëtare mbi sigurinë dëshmojnë se zhvillimi profesional duhet të mbështetet te aftësitë dhe merita. Një institucion i fortë është ai që di të njohë dhe të përdorë potencialin e njerëzve të tij. Historia e gruas ushtarake shqiptare është histori e shërbimit dhe e kapërcimit të kufijve të kohës. Është histori e atyre që kanë luftuar me armë, e atyre që kanë drejtuar formacione, e atyre që kanë përgatitur breza ushtarakësh dhe e atyre që kanë punuar për një sistem mbrojtjeje më profesional e më të barabartë.

Nderimi për gruan me uniformë nuk duhet të mbetet vetëm në fjalët e një ceremonie apo në përkujtimin e një date. Ai duhet të shprehet në njohjen e kontributit të saj, në dokumentimin e historisë së saj dhe në krijimin e mundësive që brezat e ardhshëm të shërbejnë e të drejtojnë sipas aftësive, meritës dhe përgjegjësisë që mbartin.

Fjala, NJË BETIM I PADUKSHËM I KARAKTERIT

Nga fjala e dhënë te përgjegjësia e veprës, një reflektim mbi vlerat njerëzore, etikën ushtarake dhe besimin që ndërtohet çdo ditë

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

Peshën më të madhe në jetën e njeriut nuk e mbartin gjithmonë barrët që shihen, por ato që lënë gjurmë në shpirt. Një premtim i pa mbajtur, një fjalë e padrejtë, një e vërtetë e fshehur apo një shprehje e thënë pikërisht në çastin e duhur mund të ndryshojnë rrjedhën e një marrëdhënieje, të ndikojnë në një vendim dhe të lënë gjurmë që koha nuk i fshin lehtë. Fjala është një forcë e padukshme, por me ndikim të jashtëzakonshëm në jetën njerëzore. Ajo nuk ka formë, nuk zë hapësirë dhe shpesh shqiptohet pa u menduar gjatë, por pasojat e saj mund të jenë të thella. Sepse, ndërsa tingulli shuhet në çastin kur fjala shqiptohet, jehona e saj mund të mbetet gjatë në kujtesën dhe në shpirtin e atij që e dëgjoi. Njeriu e ka fjalën mjetin më të rëndësishëm për të shprehur mendimin, për të përcjellë dijen, për të ndarë përvojën dhe për të ndërtuar marrëdhënie. Përmes saj mësojmë, kështillojmë, udhëzojmë, shprehim ndjenjat dhe krijojmë lidhje me njerëzit që na rrethojnë. Fjala na afron, na pajton, na jep shpresë dhe na ndihmon të kuptojmë botën. Por, e përdorur pa përgjegjësi, ajo mund të kthehet në burim përçarjeje, mosbesimi e dhimbjeje. Ka fjalë që ndërtojnë ura dhe fjalë që ngrenë mure.

Ka fjalë që i japin njeriut forcën për të vazhduar përpara dhe të tjera që ia zbehin besimin te vetja. Ka fjalë që bëhen strehë në ditët e vështira dhe fjalë që shndërrohen në plagë të heshtura. Një fjalë e mirë, e thënë në kohën e duhur, mund të ndihmojë dikë të kapërcejë një çast të vështirë; një fjalë e nxituar mund të dëmtojë një marrëdhënie të ndërtuar ndër vite. Prandaj, rëndësia e fjalës nuk qëndron vetëm tek ajo që themi, por edhe tek mënyra, koha, qëllimi dhe përgjegjësia me të cilën e themi. Ajo nuk është thjesht tingull, është qëndrim, karakter dhe përgjegjësi. Në jetën e përditshme, kjo e vërtetë na shoqëron në familje, në punë, në shoqëri dhe në çdo marrëdhënie njerëzore. Në jetën ushtarake, ajo merr një kuptim të veçantë, sepse fjala lidhet drejtpërdrejt me disiplinën, besimin, saktësinë e komunikimit, përgjegjësinë e detyrës dhe bashkëpunimin. Në këtë mjedis, fjala nuk është vetëm mënyrë për të komunikuar, por edhe pjesë e kulturës profesionale dhe e integritetit të ushtarakut.

Në uniformë, fjala ka peshën e përgjegjësisë; në jetën njerëzore, ajo mbetet prova e karakterit.

Fjala, pasqyra e karakterit

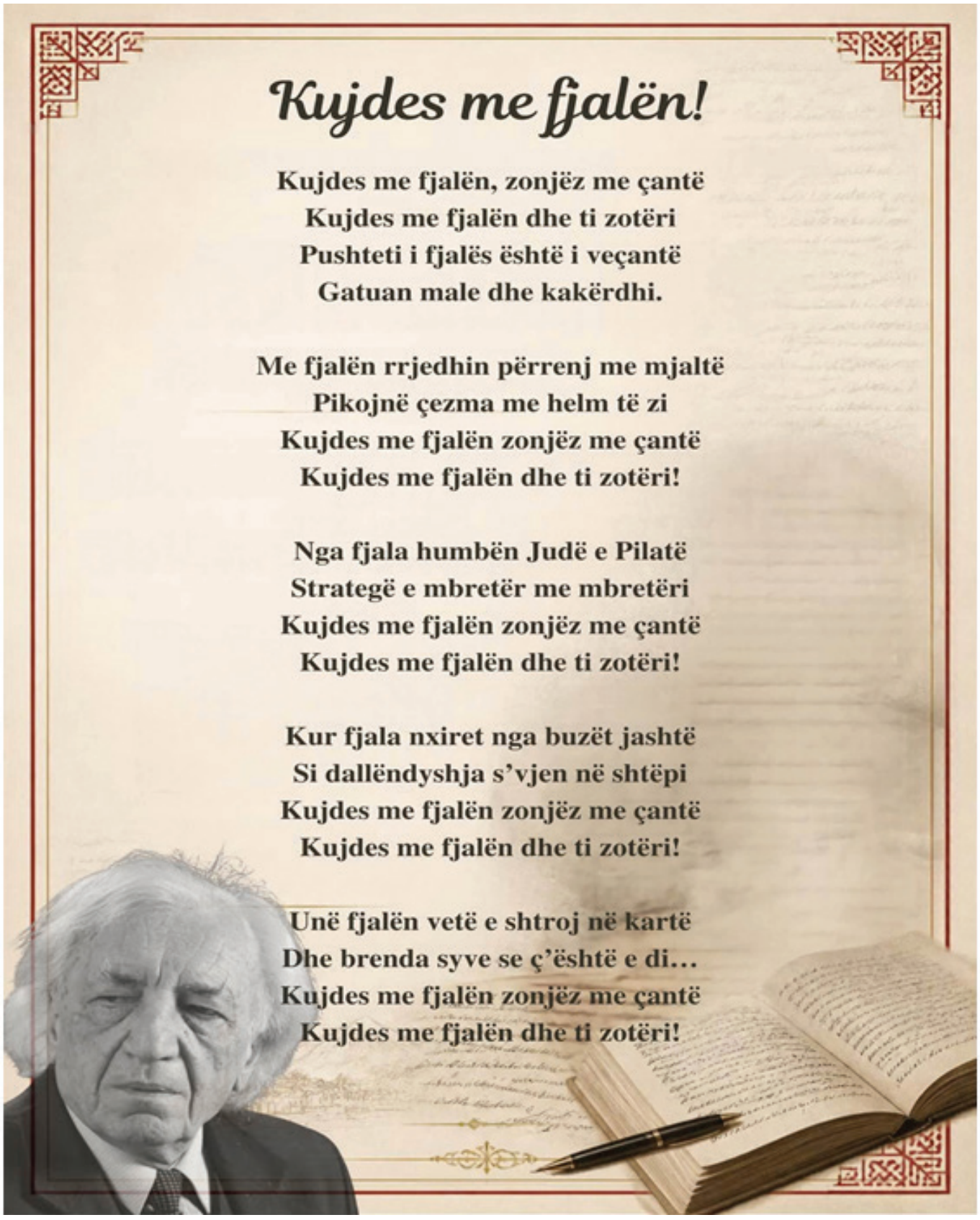

Njeriun nuk e njohim vetëm nga ajo që zotëron, nga pozita që mban apo nga arritjet që shënon në jetë. E njohim edhe nga fjalët që zgjedh, nga mënyra se si u drejtohet të tjerëve dhe nga sjellja e tij kur përballet me mendime të ndryshme. Karakteri zbulohet shpesh në çastet kur jemi të zemëruar, kur dikush na kundërshton, kur duhet të pranojmë një gabim ose kur kemi mundësinë të lëndojmë një njeri që nuk mund të na përgjigjet me të njëjtën forcë.

Është e lehtë të flasësh bukur kur gjithçka shkon sipas dëshirës. Është më e vështirë të ruash maturinë kur je i zemëruar, të dëgjosh kur nuk je dakord dhe të pranosh gabimin kur krenaria të shtyn të mbrohesh. Pikërisht në këto çaste fjala bëhet pasqyra më e qartë e njeriut. Ajo tregon nëse dija është shoqëruar me urtësi, nëse arsimi është kthyer në kulturë dhe nëse autoriteti shoqërohet me ndjenjën e përgjegjësisë.

Kultura e fjalës nuk është privilegj i njerëzve me arsim të lartë dhe as pronë e atyre që dinë të përdorin shprehje të zgjedhura. Ajo nis nga respekti për tjetrin. Një njeri mund të mos ketë shumë fjalë, por të thotë pikërisht atë që duhet. Mund të mos përdorë gjuhë të ndërlikuar, por të ruajë ndershmërinë dhe dinjitetin në çdo bisedë. Në të kundërt, dikush mund të flasë gjatë, të përdorë shprehje të mëdha dhe të krijojë përshtypjen e një njeriu të kulturuar, por ta humbasë vlerën e fjalës sapo e përdor për të poshtëruar, për të mashtruar apo për të manipuluar. Nuk duhet ta ngatërrojmë të folurit bukur me të folurit drejt. ***Fjala e bukur mund të jetë mbresëlënëse, por fjala e ndershme është e besueshme. Fjala e fortë mund të imponojë për një çast, por fjala e matur mund të fitojë respekt për një kohë të gjatë. Dhe fjala e dhënë, kur mbështetet te veprimi, bëhet një prej shenjave më të qëndrueshme të integritetit njerëzor.***

Njeriu mund të gabojë, sepse gabimi është pjesë e përvojës njerëzore. Por rëndësi ka nëse ai është i aftë ta pranojë gabimin, të kërkojë ndjesë dhe të përpiqet të ndreqë atë që ka dëmtuar. Një "gabova", e thënë me sinqeritet, mund të kërkojë më shumë guxim sesa një fjalim i gjatë në mbrojtje të vetes. Një "më fal" i dalë nga ndërgjegjja nuk e fshin menjëherë dhimbjen, por mund të hapë rrugën drejt mirëkuptimit dhe pajtimit.

Të dish të flasësh është aftësi. Të dish çfarë të thuash, si ta thuash dhe kur duhet të flasësh është urtësi.

Fjala në jetën ushtarake: disiplinë, besim dhe përgjegjësi

Disiplina është një nga shtyllat e jetës ushtarake. Ajo kërkon respektimin e rregullave, zbatimin e detyrave, përpikërinë dhe përgjegjësinë individuale e kolektive. Por disiplina nuk duhet kuptuar vetëm si zbatim formal i urdhrit. Ajo lidhet edhe me aftësinë për të komunikuar qartë, për të kuptuar përgjegjësinë që mbart çdo detyrë dhe për të ruajtur standardet profesionale në çdo rrethanë.

Në mjedisin ushtarak, fjala ka një rëndësi që shkon përtej komunikimit të zakonshëm. Një urdhër duhet të jetë i qartë, një udhëzim duhet të përcillet me saktësi dhe informacioni duhet të jetë i besueshëm. Në situata ku kërkohet koordinim dhe reagim i përbashkët, paqartësia mund të pengojë bashkërendimin dhe të vështirësojë përmbushjen e detyrës. Për këtë arsye, komunikimi i saktë është pjesë e profesionalizmit ushtarak. Por fjala në uniformë nuk është vetëm urdhër dhe zbatim. Ajo është edhe mënyra se si drejtuesi udhëheq, instruktori edukon, kolegu bashkëpunon dhe çdo ushtarak e përfaqëson institucionin ku shërben. Ajo shfaqet në një udhëzim të dhënë me qartësi, në një vërejtje profesionale, në një këshillë të sinqertë dhe në një premtim që mbahet. Një mjedis ku komunikimi është i qartë, gabimet korrigjohen me profesionalizëm dhe dinjiteti i individit respektohet, krijon kushte më të mira për të mësuar, për t'u përmirësuar dhe për të përmbushur detyrën. Kjo nuk do të thotë të ulet kërkesa ndaj standardeve, por të kuptohet se kërkesa profesionale dhe respekti njerëzor mund të ecin së bashku. Autoriteti nuk ka nevojë për fyerje që të dëshmojë forcën e tij. Disiplina nuk duhet të ngatërrohet me frikën dhe respekti nuk mund të imponohet vetëm me tonin e zërit.

Besimi nuk krijohet vetëm nga rregulloret dhe procedurat. Ai ndërtohet edhe nga sjellja e përditshme, nga fjala e mbajtur dhe nga përputhja mes asaj që thuhet dhe asaj që bëhet. *Besimi është ura që lidh fjalën me veprën, individin me ekipin dhe përgjegjësinë personale me misionin e përbashkët.*

Udhëheqja fillon edhe nga mënyra si flasim

Një drejtues ushtarak vlerësohet për aftësinë profesionale, përgatitjen vendimmarrjen, përgjegjësinë dhe rezultatet e arritura. Por udhëheqja shfaqet edhe në mënyrën se si ai komunikon me njerëzit që drejton. Fjala e drejtuesit mund

të qartësojë një situatë të vështirë, të japë orientim në një moment pasigurie dhe të forcojë vendosmërinë e një ekipi për të përmbushur detyrën.

Të drejtosh nuk do të thotë vetëm të japësh udhëzime. Do të thotë të dish të shpjegosh, të dëgjosh, të vlerësosh dhe të korrigjosh. Një vërejtje konkrete, e argumentuar dhe e orientuar drejt përmirësimit e ndihmon vartësin të kuptojë gabimin dhe të përparojë profesionalisht. Një fjalë poshtëruese, përkundrazi, mund ta largojë vëmendjen nga mësimi që duhet nxjerrë dhe të dëmtojë komunikimin. Një drejtues nuk humbet autoritetin kur pranon një gabim apo kur dëgjon një mendim të argumentuar. Përkundrazi, ai tregon se e kupton përgjegjësinë e rolit të vet. Autoriteti që mbështetet te kompetenca, drejtësia dhe shembulli personal është më i qëndrueshëm se ai që kërkon të imponohet vetëm përmes tonit të zërit.

Brezat e rinj kanë nevojë për kërkesa të qarta, standarde të larta dhe përgjegjësi të përcaktuara. Por kanë nevojë edhe për një mjedis ku pyetjet marrin përgjigje, gabimet shndërrohen në mundësi mësimi dhe respekti është pjesë e marrëdhënieve profesionale. Kultura e fjalës është pjesë e formimit të ushtarakut, sepse profesionalizmi nuk përbëhet vetëm nga ajo që di, por edhe nga mënyra se si e përdor dijen në marrëdhënie me të tjerët.

Vlerat e shërbimit, si përgjegjësia, ndershmëria, vetëpërmbajtja, respekti dhe përkushtimi ndaj detyrës, nuk përcillen vetëm përmes leksioneve. Ato mësohen edhe nga shembulli, nga mënyra se si flasin drejtuesit, si trajtohen kolegët dhe si përballen njerëzit me gabimet e tyre.

Fjala dhe përgjegjësia ndaj shoqërisë

Forcat e Armatosura janë pjesë e shoqërisë dhe shërbejnë në funksion të sigurisë së vendit dhe të detyrimeve që burojnë nga misioni i tyre. Në përmbushjen e këtij misioni, profesionalizmi matet me përgatitjen dhe aftësitë, por edhe me përgjegjshmërinë, etikën dhe mënyrën se si ushtaraku përfaqëson institucionin. Fjala publike e një ushtaraku duhet të jetë në përputhje me detyrën dhe përgjegjësitë e tij. Ajo kërkon saktësi, maturi dhe respekt për rregullat që udhëheqin komunikimin institucional. Në të njëjtën kohë, sjellja e përditshme e çdo pjesëtari të Forcave të Armatosura ndikon në mënyrën se si qytetarët e perceptojnë institucionin. Besimi i publikut nuk ndërtohet vetëm përmes deklaratave dhe mesazheve zyrtare. Ai forcohet edhe nga përkushtimi në detyrë, korrektësia, profesionalizmi dhe sjellja e përgjegjshme. Kur fjala shoqërohet me vepra, ajo bëhet më e besueshme. Kur komunikimi është i qartë dhe i ndershëm, ai ndihmon në kuptimin e misionit dhe të përgjegjësive të institucionit.

Në një kohë kur informacioni qarkullon me shpejtësi, përgjegjësia për fjalën është bërë edhe më e madhe. Një koment i shkruar në pak sekonda mund të lexohet nga mijëra njerëz. Një lajm i pasaktë mund të shpërndahet përpara se të verifikohet. Një akuzë mund të dëmtojë reputacionin e dikujt edhe pasi e vërteta është sqaruar.

Nuk mjafton që një informacion të jetë i bujshëm për të qenë i vërtetë. Nuk mjafton që një mendim të marrë shumë pëlqime për të qenë i drejtë. Dhe nuk mjafton që një akuzë të përsëritet nga shumë njerëz për t'u shndërruar në fakt. E vërteta kërkon verifikim, ndërsa përgjegjësia kërkon që të mos e përdorim fjalën si mjet për të dëmtuar dikë pa pasur prova.

Liria e shprehjes është një e drejtë themelore. Por të kesh të drejtën të flasësh nuk do të thotë se çdo fjalë që shqipton është e drejtë. Të kundërshtosh nuk do të thotë të fyesh. Të kritikosh nuk do të thotë të poshtërosh. Dhe të mbrosh bindjen tënde nuk kërkon medoemos të shkelësh mbi dinjitetin e dikujt tjetër.

Një shoqëri e shëndetshme nuk është ajo ku të gjithë mendojnë njësoj, por ajo ku njerëzit dinë të mos bien dakord pa humbur respektin për njëri-tjetrin. Ajo nuk ndërtohet mbi heshtjen e imponuar, por mbi dialogun e ndershëm; jo mbi frikën nga fjala, por mbi përgjegjësinë për ta përdorur atë drejt.

Gazetaria ka një rol të rëndësishëm. Fjala e shkruar ndikon në mënyrën se si njerëzit kuptojnë ngjarjet, formojnë gjykimet dhe ndërtojnë qëndrimet e tyre. Saktësia, verifikimi dhe respekti për të vërtetën janë përgjegjësi themelore të komunikimit publik.

Gazeta "Ushtria", si hapësirë informimi për çështjet e mbrojtjes dhe jetën ushtarake, përcjell veprimtarinë, përgatitjen dhe përkushtimin e personelit, por mund të shërbejë edhe si një hapësirë reflektimi mbi vlerat që i japin kuptim shërbimit. Përmes fjalës së shkruar dokumentohen përvoja, evidentohen shembuj profesionalizmi dhe përcillen mesazhe që mund të shërbejnë për edukimin dhe formimin e brezave.

Fjala e shkruar ka një veçori të rëndësishme: ajo mbetet. Një artikull mund të ruhet, të rilexohet dhe të shërbejë si dëshmi e një kohe, e një përvoje apo e një mesazhi që meriton të përcillet. Kjo e bën përgjegjësinë e komunikimit edhe më të madhe. Ajo që shkruhet duhet të synojë saktësinë, qartësinë dhe respektin për të vërtetën.

Fjala në familje dhe në edukimin e brezave

Përpara se fëmija të kuptojë plotësisht kuptimin e përgjegjësisë, ai mëson nga mënyra se si të rriturit flasin me të dhe me njëri-tjetrin. Mëson nëse gabimi pranohet apo fshihet, nëse mendimi i ndryshëm dëgjohet apo ndërpritet dhe nëse respekti është një parim i përditshëm apo vetëm një kërkesë që u drejtohet të tjerëve.

Fëmijët nuk edukohen vetëm nga këshillat që u japim. Ata edukohen edhe nga shembulli që u ofrojmë. Mund t'u kërkojmë të mos fyejnë, por nëse vetë përdorim fjalë poshtëruese, mesazhi ynë humbet fuqinë. Mund t'u flasim për ndershmërinë, por nëse përpiqemi të justifikojmë çdo gabim tonin, u mësojmë se përgjegjësia vlen vetëm për të tjerët.

Një fjalë e rëndë e përsëritur mund ta bëjë fëmijën të dyshojë në aftësitë e veta. Një krahasim i padrejtë mund t'i krijojë ndjenjën se nuk është kurrë i mjaftueshëm. Ndërsa një fjalë inkurajuese, e shoqëruar me besim dhe kërkesë të arsyeshme, mund ta ndihmojë të përballojë vështirësitë dhe të mësojë nga gabimet.

Kjo vlen edhe për shkollën, për mjedisin e punës dhe për çdo hapësirë ku formohen brezat e rinj. Të rinjtë duhet të mësojnë jo vetëm të shprehin mendimin, por edhe të dëgjojnë, jo vetëm të kundërshtojnë, por edhe të argumentojnë; jo vetëm të mbrojnë të drejtat e tyre, por edhe të respektojnë të drejtat e të tjerëve.

Një brez që di të komunikojë me përgjegjësi është më i përgatitur të bashkëpunojë, të zgjidhë konfliktet dhe të marrë pjesë në jetën shoqërore. Një brez që e kupton fuqinë e fjalës është më pak i prirur ta përdorë atë për poshtërim dhe më i aftë ta kthejë në mjet për ndryshim pozitiv. Edhe në formimin ushtarak, këto parime kanë rëndësi të veçantë. Përgatitja profesionale kërkon dije, stërvitje dhe disiplinë, por kërkon gjithashtu aftësinë për të komunikuar qartë, për të dëgjuar me vëmendje dhe për të bashkëpunuar me përgjegjësi. ***Fjala e saktë dhe sjellja e matur nuk janë elemente dytësore të profesionalizmit; ato janë pjesë e tij.***

Fuqia e fjalës që nuk thuhet

Ndonjëherë, mençuria nuk qëndron tek ajo që themi, por te ajo që zgjedhim të mos themi. Jo çdo mendim duhet shndërruar në deklaratë dhe jo çdo emocion duhet të kthehet menjëherë në fjalë. Ka çaste kur zemërimi na shtyn të themi gjëra që nuk do t'i thoshim po të kishim pritur pak. Ka raste kur një përgjigje e nxituar e përkeqëson një situatë që mund të zgjidhej me qetësi.

Të ndalesh përpara se të flasësh nuk do të thotë të mohosh atë që ndien. Do të thotë t'i japësh arsyes kohë të udhëheqë emocionin. Do të thotë të kuptosh se fjala, pasi shqiptohet, nuk mund të tërhiqet gjithmonë mbrapsht. Edhe kur kërkojmë falje, ajo që kemi thënë mund të vazhdojë të jetojë në kujtesën e tjetrit.

Por heshtja nuk është gjithmonë urtësi. Ka heshtje që ruajnë dinjitetin dhe ka heshtje që e braktisin atë. Ka heshtje që shmangin një fyerje të panevojshme dhe ka heshtje që lejojnë një padrejtësi të vazhdojë. Përgjegjësia qëndron në dallimin mes heshtjes që mbron maturinë dhe heshtjes që i shmanget detyrimit moral.

Çfarë trashëgimie lëmë pas fjalëve tona!?

Në fund të një dite, të një pune apo të një etape të jetës, shumë prej gjërave që kemi thënë mund të harrohen. Njerëzit nuk do të kujtojnë çdo bisedë, çdo fjali apo çdo mendim që kemi shprehur. Por shpesh do të kujtojnë mënyrën se si i kemi bërë të ndihen, nëse i kemi respektuar, nëse i kemi dëgjuar, nëse kemi qenë të drejtë me ta dhe nëse fjala jonë ka pasur vlerë.

Kjo është trashëgimia e padukshme që lëmë pas. Ajo nuk shkruhet gjithmonë në dokumente dhe nuk matet me tituj. Shfaqet në besimin që kemi ndërtuar, në marrëdhëniet që kemi ruajtur, në njerëzit që kemi inkurajuar dhe në përgjegjësinë që kemi treguar kur fjala jonë ka pasur peshë për dikë tjetër.

Mund të ndërtojmë një karrierë të suksesshme, të fitojmë një pozicion të rëndësishëm apo të arrijmë rezultate të vlerësueshme. Por nëse gjatë rrugës kemi përdorur fjalën për të mashtruar, kemi dhënë premtime pa qëllim për t'i mbajtur ose kemi shkelur mbi dinjitetin e të tjerëve, suksesi ynë mbetet i cunguar nga mungesa e integritetit.

Në të kundërt, njeriu që e mban fjalën, që flet drejt dhe që nuk e përdor gjuhën për të lënduar, ndërton një autoritet që nuk varet vetëm nga pozita që mban. Ai fiton besim, sepse njerëzit e dinë se mund t'i besojnë asaj që thotë. Fiton respekt, sepse fjala e tij nuk është e shkëputur nga veprimi. Dhe lë një shembull që mund të vazhdojë të ndikojë edhe pasi ai vetë nuk është më i pranishëm.

Uniforma është shenjë e shërbimit dhe e përgjegjësisë, por vlerat që ajo përfaqëson nuk shfaqen vetëm në detyrat e mëdha dhe në momentet vendimtare. Ato dëshmohen edhe në komunikimin e përditshëm, në respektin për kolegun, në saktësinë e informacionit, në fjalën e mbajtur dhe në aftësinë për të mos e ndarë atë që thuhet nga ajo që bëhet. Një strukturë profesionale nuk forcohet vetëm nga aftësitë individuale, por edhe nga cilësia e marrëdhënieve që i lidhin njerëzit. Një institucion fiton besim kur përgjegjësia shoqëron fjalën. Një ekip bëhet më i qëndrueshëm kur secili e di se fjala e tjetrit ka vlerë. Dhe një brez i ri formohet më mirë kur sheh se parimet që mëson shfaqen edhe në sjelljen e atyre që e udhëheqin.

Prandaj, përgjegjësia për fjalën nuk është një çështje e vogël e sjelljes së përditshme. Ajo lidhet me mënyrën se si ndërtojmë shoqërinë, si edukojmë brezat, si ushtrojmë detyrën dhe si e kuptojmë lirinë tonë. Një shoqëri që e vlerëson fjalën e ndershme ka më shumë mundësi të ndërtojë besim. Një institucion që komunikon me përgjegjësi krijon më shumë siguri. Një familje që flet me respekt i jep secilit anëtar hapësirë të rritet.

Ndoshta nuk mund ta ndryshojmë mënyrën se si flasin të gjithë njerëzit që na rrethojnë. Nuk mund ta ndalim çdo fyerje, të korrigjojmë çdo gënjeshtër apo të parandalojmë çdo keqkuptim. Por mund të fillojmë nga vetja. Mund të zgjedhim të mos përsërisim një lajm të pa verifikuar. Mund të kundërshtojmë pa fyer.

Mund të japim një premtim vetëm kur jemi të gatshëm ta mbajmë. Mund të pranojmë gabimin pa kërkuar justifikime dhe të themi një fjalë të mirë kur dikush ka nevojë ta dëgjojë. Këto duken veprime të vogla, por pikërisht prej tyre ndërtohet kultura e përgjegjësisë. Nuk është e nevojshme të presim raste të mëdha për të treguar se e vlerësojmë fjalën. Ajo provohet çdo ditë, në bisedat e zakonshme, në mënyrën se si u drejtohemi njerëzve dhe në zgjedhjet e vogla që bëjmë kur askush nuk na vëzhgon.

Nën rreshta: fjala që mbetet

Në një kohë kur zëri mund të ngrihet lehtë, por besimi fitohet me vështirësi, kemi nevojë të rikthejmë vlerën e fjalës së menduar, të ndershme dhe të përgjegjshme. Jo për të kufizuar lirinë, por për t'i dhënë asaj kuptimin që meriton. Jo për t'i bërë njerëzit të heshtin, por për t'i ndihmuar të flasin me më shumë vetëdije.

Ndoshta pyetja më e rëndësishme nuk është sa shumë flasim, por çfarë lëmë pas fjalëve tona. A kemi krijuar mirëkuptim apo hidhërim? A kemi forcuar besimin apo kemi shtuar dyshimin? A kemi ndihmuar dikë të ngrihet apo ia kemi rënduar barrën? A kemi qenë të drejtë kur ishte e vështirë të ishim të drejtë? Këto pyetje nuk kërkojnë përgjigje të mëdha. Kërkojnë ndershmëri me veten.

Për ushtarakun, fjala e dhënë duhet të jetë e lidhur me përgjegjësinë për të përmbushur detyrën. Për drejtuesin, fjala duhet të shoqërohet me shembullin Për instruktorin, ajo duhet të ndihmojë në formimin e brezave. Për gazetarin, duhet të ruajë lidhjen me të vërtetën. Për qytetarin, duhet të jetë shprehje e lirisë dhe e respektit për të tjerët. Për njeriun, pavarësisht rolit që mban, fjala duhet të mbetet një provë e ndërgjegjes.

Në faqet e **gazetës "Ushtria"**, kjo temë merr një kuptim të veçantë. Të flasësh për fjalën do të thotë të flasësh për njeriun që qëndron pas uniformës, për përgjegjësinë që mbart detyra dhe për vlerat që e bëjnë shërbimin të besueshëm. Do të thotë të kujtosh se profesionalizmi nuk shfaqet vetëm në aftësinë për të vepruar, por edhe në aftësinë për të komunikuar, për të mbajtur përgjegjësi dhe për të respektuar dinjitetin njerëzor. Sepse fjala nuk përfundon në çastin kur shqiptohet. Ajo vazhdon të jetojë në kujtesën e atij që e dëgjoi, në marrëdhënien që mund të forcojë ose të dëmtojë dhe në ndërgjegjen e atij që e tha. Mund të zgjasë vetëm një çast, por gjurma e saj mund të mbetet për vite. Mund të shqiptohet pa mundim, por të kërkojë shumë kohë për t'u ndrequr.

> **Njeriu e ka fjalën mjetin më të rëndësishëm për të shprehur mendimin, për të përcjellë dijen, për të ndarë përvojën dhe për të ndërtuar marrëdhënie. Përmes saj mësojmë, këshillojmë, udhëzojmë, shprehim ndjenjat dhe krijojmë lidhje me njerëzit që na rrethojnë. Fjala na afron, na pajton, na jep shpresë dhe na ndihmon të kuptojmë botën.**

Ta ruash fjalën do të thotë të ruash besimin. Ta respektosh fjalën do të thotë të respektosh njeriun. Ta mbash fjalën do të thotë të vërtetosh karakterin.

Në fund, uniforma është përgjegjësi që vishet, ndërsa karakteri është përgjegjësi që dëshmohet çdo ditë.

Fjala e drejtë, fjala e mbajtur dhe fjala e përgjegjshme janë pjesë e asaj që e bën njeriun të denjë për besimin e të tjerëve.

Prandaj, përpara se ta nxjerrim fjalën nga goja, le t'i japim vetes një çast për ta kaluar atë përmes ndërgjegjes. Le të pyesim nëse është e vërtetë, nëse është e drejtë dhe nëse i shërben një qëllimi të dobishëm. Le të kujtojmë se pas çdo fjale mund të qëndrojë një njeri që pret të kuptohet, një besim që duhet ruajtur apo një dinjitet që nuk duhet cenuar.

Sepse fjala mund të jetë e padukshme, por pesha e saj ndihet. Dhe vlera e saj nuk matet nga sa fort e themi, por nga sa drejt e mbajmë.

24 TETOR – DITA E ORGANIZATËS SË KOMBEVE TË BASHKUARA

OKB-ja, një zë i përbashkët për paqen, sigurinë dhe bashkëpunimin ndërkombëtar

Shqipëria në Organizatën e Kombeve të Bashkuara: nga anëtarësimi në vitin 1955 te përgjegjësitë për sigurinë kolektive, të drejtat e njeriut dhe zhvillimin e qëndrueshëm

Më 24 tetor, bota përkujton **Ditën e Organizatës së Kombeve të Bashkuara (OKB)**, një nga datat më të rëndësishme të diplomacisë dhe bashkëpunimit ndërkombëtar. Kjo ditë shënon hyrjen në fuqi të Kartës së OKB-së, më 24 tetor 1945, dhe fillimin e një përpjekjeje historike për të ndërtuar një rend ndërkombëtar të mbështetur në paqe, siguri, respekt për të drejtat e njeriut dhe bashkëpunim ndërmjet shteteve.

E krijuar në përfundim të Luftës së Dytë Botërore, kur njerëzimi kishte përjetuar shkatërrime të papërshkrueshme dhe humbje të mëdha njerëzore, OKB-ja lindi nga bindja se konfliktet ndërkombëtare nuk mund të zgjidheshin vetëm përmes forcës. Bota kishte nevojë për një mekanizëm të përbashkët, ku shtetet të mund të dialogonin, të parandalonin përshkallëzimin e mosmarrëveshjeve dhe të bashkonin përpjekjet për të përballuar sfidat që tejkalojnë kufijtë kombëtarë.

Sot, pas më shumë se tetë dekadash, ky mision mbetet po aq i rëndësishëm. Luftërat, krizat humanitare, tensionet gjeopolitike, terrorizmi, ndryshimet klimatike, varfëria dhe pabarazitë vazhdojnë të vënë në provë aftësinë e bashkësisë ndërkombëtare për të vepruar së bashku. Në këtë realitet, OKB-ja mbetet një forum i pazëvendësueshëm për dialogun diplomatik, bashkërendimin e përpjekjeve dhe kërkimin e zgjidhjeve paqësore.

Nga tragjedia e luftës te ideali i paqes

Organizata e Kombeve të Bashkuara u themelua nga 51 shtete, të bashkuara rreth një objektivi madhor: **të shpëtonin brezat e ardhshëm nga tragjedia e luftës.** Karta e OKB-së përcaktoi parimet themelore të organizatës, ndër të cilat spikasin barazia sovrane e shteteve, zgjidhja paqësore e mosmarrëveshjeve, ndalimi i kërcënimit ose përdorimit të paligjshëm të forcës dhe bashkëpunimi ndërkombëtar.

Një rol të rëndësishëm në procesin që çoi në krijimin e organizatës luajti presidenti amerikan Franklin D. Roosevelt, i cili përdori emërtimin "Kombet e Bashkuara" gjatë Luftës së Dytë Botërore. Pas konferencave dhe negociatave ndërkombëtare, përfaqësuesit e shteteve miratuan Kartën e OKB-së në San-Francisko, më 26 qershor 1945. Ajo hyri në fuqi më 24 tetor të po atij viti, duke shënuar lindjen zyrtare të organizatës.

Nga 51 anëtarët themelues, OKB-ja është zgjeruar në 193 shtete anëtare. Ky zgjerim pasqyron transformimet e mëdha politike dhe historike të botës, përfshirë dekolonizimin dhe krijimin e shteteve të reja të pavarura. Organizata është shndërruar në një platformë ku shtetet, pavarësisht madhësisë, fuqisë ekonomike apo ndikimit ushtarak, mund të përfaqësojnë interesat e tyre dhe të marrin pjesë në diskutimin e çështjeve me rëndësi globale.

Paqja dhe siguria, në qendër të misionit të OKB-së

Ruajtja e paqes dhe sigurisë ndërkombëtare përbën një nga përgjegjësitë kryesore të OKB-së. Përmes Këshillit të Sigurimit, diplomacisë parandaluese, ndërmjetësimit dhe operacioneve paqeruajtëse, organizata synon të parandalojë konfliktet, të mbështesë proceset e paqes dhe të ndihmojë në krijimin e kushteve për stabilitet afatgjatë.

Këshilli i Sigurimit ka përgjegjësinë kryesore për ruajtjen e paqes dhe sigurisë ndërkombëtare. Ndërsa Asambleja e Përgjithshme, ku përfaqësohen të gjitha shtetet anëtare, shërben si një forum i gjerë për diskutimin e çështjeve globale dhe miratimin e rekomandimeve. Gjykata Ndërkombëtare e Drejtësisë, Sekretariati dhe Këshilli Ekonomik dhe Social, së bashku me agjencitë dhe programet e specializuara, plotësojnë arkitekturën institucionale të organizatës.

Një nga instrumentet më të njohura të OKB-së janë operacionet paqeruajtëse, në të cilat personeli ushtarak, policor dhe civil ndihmon në zbatimin e marrëveshjeve të paqes, mbrojtjen e civilëve sipas mandateve përkatëse dhe krijimin e kushteve për stabilitet. Paqeruajtja nuk është zëvendësim i vullnetit politik për paqe, por një mekanizëm që mund të ndihmojë në ruajtjen e saj, kur mbështetet nga një mandat i qartë dhe bashkëpunimi i palëve.

Për gazetën **"Ushtria"**, ky dimension ka një rëndësi të veçantë. Pjesëmarrja në misione ndërkombëtare, respektimi i së drejtës ndërkombëtare humanitare, profesionalizmi ushtarak dhe bashkëpunimi me partnerët janë elemente që lidhin sigurinë kombëtare me përgjegjësitë e përbashkëta për paqen. Përvoja e misioneve ndërkombëtare dëshmon se siguria nuk ndërtohet vetëm përmes kapaciteteve mbrojtëse, por edhe përmes disiplinës, koordinimit, besimit dhe respektimit të institucioneve ndërkombëtare.

Të drejtat e njeriut dhe zhvillimi i qëndrueshëm

Misioni i **OKB-së** nuk kufizohet vetëm te parandalimi i luftërave. Një tjetër shtyllë themelore e veprimtarisë së saj është mbrojtja e dinjitetit njerëzor dhe promovimi i të drejtave dhe lirive themelore. Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut, e miratuar më 10 dhjetor 1948, u bë një dokument themelor për zhvillimin e standardeve ndërkombëtare në këtë fushë.

Nëpërmjet agjencive, fondeve dhe programeve të saj, OKB-ja mbështet përmirësimin e shëndetësisë, arsimit, mbrojtjen e fëmijëve, barazinë gjinore, sigurinë ushqimore dhe përballimin e krizave humanitare. Organizata luan gjithashtu rol në koordinimin e ndihmës për popullsitë e prekura nga konfliktet, fatkeqësitë natyrore dhe emergjencat e tjera.

Një drejtim tjetër i rëndësishëm është Axhenda 2030 për Zhvillimin e Qëndrueshëm, e miratuar nga shtetet anëtare në vitin 2015. Përmes 17 Objektivave të Zhvillimit të Qëndrueshëm, kjo axhendë synon të luftojë varfërinë, të përmirësojë cilësinë e jetës, të nxisë zhvillimin ekonomik, të mbrojë mjedisin dhe të sigurojë që përparimi të përfshijë të gjithë shoqërinë.

Këto objektiva e bëjnë të qartë se paqja nuk është vetëm mungesë e luftës. Paqja e qëndrueshme kërkon institucione të besueshme, drejtësi, arsim cilësor, mundësi ekonomike, mbrojtje të të drejtave të njeriut dhe një mjedis të sigurt për brezat e ardhshëm.

Shqipëria dhe OKB-ja, një rrugëtim me rëndësi historike

Shqipëria u pranua anëtare e Organizatës së Kombeve të Bashkuara më 14 dhjetor 1955, së bashku me 15 shtete të tjera, pas miratimit të Rezolutës 995 (X) të Asamblesë së Përgjithshme. Ky anëtarësim përbënte një moment të rëndësishëm në përfaqësimin ndërkombëtar të vendit dhe në marrëdhëniet e tij me bashkësinë e shteteve. Gjatë periudhës së regjimit komunist, marrëdhëniet e Shqipërisë me botën e jashtme u karakterizuan nga izolimi politik dhe kufizimet e bashkëpunimit ndërkombëtar. Me ndryshimet demokratike të fillimit të viteve 1990, vendi nisi një proces të gjerë hapjeje dhe integrimi, duke zgjeruar bashkëpunimin me organizatat ndërkombëtare dhe duke u angazhuar më aktivisht në çështjet që lidhen me paqen, sigurinë, të drejtat e njeriut dhe zhvillimin.

Në këtë rrugëtim, OKB-ja ka shërbyer si një platformë e rëndësishme për përfaqësimin e interesave të Shqipërisë, forcimin e marrëdhënieve diplomatike dhe bashkëpunimin me partnerët ndërkombëtarë. Për një vend me përmasa të vogla, por me interesa të rëndësishme rajonale dhe aspirata të qarta euroatlantike, pjesëmarrja në organizata shumëpalëshe krijon mundësi për të kontribuar në vendimmarrjen ndërkombëtare dhe për të mbështetur parimet e së drejtës ndërkombëtare.

Një nga momentet më domethënëse të këtij angazhimi ishte anëtarësimi i Shqipërisë si anëtare jo e përhershme e Këshillit të Sigurimit për periudhën 2022–2023. Gjatë këtij mandati, Shqipëria pati mundësinë të marrë pjesë drejtpërdrejt në diskutimet dhe vendimmarrjen për çështje të rëndësishme të paqes dhe sigurisë ndërkombëtare. Ky përfaqësim shënoi një etapë të rëndësishme për diplomacinë shqiptare dhe rriti përgjegjësinë e vendit në trajtimin e sfidave globale. Pjesëmarrja në Këshillin e Sigurimit dëshmoi se edhe një shtet i vogël mund të luajë rol në çështjet ndërkombëtare, kur angazhohet përmes diplomacisë, partneriteteve dhe respektimit të parimeve të Kartës së OKB-së.

Kontributi shqiptar në sigurinë kolektive

Për Shqipërinë, paqja dhe siguria ndërkombëtare janë çështje që lidhen drejtpërdrejt me historinë, pozitën gjeografike dhe orientimin strategjik të vendit. Përvoja e Ballkanit Perëndimor ka treguar se konfliktet, paqëndrueshmëria dhe mungesa e bashkëpunimit mund të kenë pasoja të rënda për popujt dhe për zhvillimin e rajonit. Prandaj, mbështetja e dialogut, respektimi i së drejtës ndërkombëtare dhe forcimi i mekanizmave të bashkëpunimit mbeten interesa të rëndësishme për Shqipërinë. Kontributi shqiptar në sigurinë kolektive lidhet edhe me pjesëmarrjen në misione ndërkombëtare, përfshirë ato në kuadër të NATO-s, si dhe me bashkëpunimin me partnerët për stabilitetin në rajon dhe më gjerë. Këto angazhime nuk duhen ngatërruar me operacionet e drejtuara drejtpërdrejt nga OKB-ja, por ato pasqyrojnë një orientim të përbashkët strategjik drejt sigurisë, parandalimit të konflikteve dhe mbështetjes së paqes.

Për Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë, pjesëmarrja në misione dhe operacione ndërkombëtare përbën një mundësi për të dëshmuar profesionalizëm, për të rritur ndërveprueshmërinë me partnerët dhe për të përvetësuar përvoja të vlefshme në fushën e sigurisë. Në të njëjtën kohë, ajo kërkon përgatitje të lartë, disiplinë, përgjegjësi dhe respektim të standardeve ndërkombëtare. Përmes diplomacisë dhe bashkëpunimit shumëpalësh, Shqipëria ka mbështetur gjithashtu rëndësinë e stabilitetit në Kosovë dhe në Ballkanin Perëndimor. Përvoja e rajonit dëshmon se paqja nuk mund të konsiderohet e mirëqenë dhe se ajo kërkon dialog të vazhdueshëm, institucione funksionale dhe vullnet për të zgjidhur mosmarrëveshjet me mjete paqësore.

Partneriteti OKB–Shqipëri për zhvillimin dhe integrimin

Marrëdhëniet e Shqipërisë me OKB-në kanë një dimension të rëndësishëm edhe në fushën e zhvillimit. Përmes agjencive dhe programeve të saj, organizata bashkëpunon me institucionet shqiptare për përmirësimin e shërbimeve publike, forcimin e qeverisjes, mbrojtjen sociale, arsimin, shëndetësinë, barazinë dhe mbrojtjen e mjedisit.

Më 29 qershor 2026, qeveria shqiptare dhe Kombet e Bashkuara nënshkruan Kuadrin e Bashkëpunimit për Zhvillim të Qëndrueshëm 2027–2031. Ky dokument përcakton drejtimet e bashkëpunimit për pesë vitet e ardhshme, në përputhje me përparësitë kombëtare, Axhendën 2030 dhe objektivat e integrimit evropian të Shqipërisë. Fushat kryesore përfshijnë zhvillimin gjithëpërfshirës të kapitalit njerëzor, transformimin ekonomik të qëndrueshëm dhe rritjen e gjelbër, si dhe qeverisjen, drejtësinë dhe të drejtat e njeriut.

Ky partneritet tregon se veprimtaria e OKB-së në Shqipëri nuk është vetëm një marrëdhënie diplomatike, por edhe një instrument bashkëpunimi për përmirësimin e jetës së qytetarëve dhe forcimin e institucioneve. Ai krijon mundësi që ekspertiza ndërkombëtare të vihet në shërbim të nevojave konkrete të vendit, duke nxitur reforma dhe rezultate të qëndrueshme.

Paqja është përgjegjësi e përbashkët

Dita e Organizatës së Kombeve të Bashkuara është më shumë se një përvjetor historik. Ajo është një kujtesë se paqja kërkon përpjekje të përditshme, se siguria nuk mund të ndërtohet mbi mosbesimin dhe se bashkëpunimi ndërkombëtar mbetet thelbësor për përballimin e sfidave të kohës.

Në një botë ku krizat mund të përhapen përtej kufijve dhe ku vendimet e një shteti mund të ndikojnë në jetën e miliona njerëzve, institucionet ndërkombëtare kanë një rol të rëndësishëm në krijimin e hapësirave për dialog dhe zgjidhje. Edhe pse OKB-ja përballet me kufizime politike dhe vështirësi në zbatimin e vendimeve, rëndësia e saj qëndron te mundësia për të bashkuar shtetet rreth parimeve dhe përgjegjësive të përbashkëta. Për Shqipërinë, kjo ditë është një rast për të vlerësuar rrugëtimin e saj si anëtare e organizatës, për të reflektuar mbi kontributin e dhënë dhe për të riafirmuar angazhimin ndaj paqes, sigurisë, të drejtave të njeriut dhe zhvillimit të qëndrueshëm.

*Për gazetën **"Ushtria"**, mesazhi i kësaj dite lidhet edhe me rëndësinë e forcave të armatosura profesionale, të përgatitura dhe të përgjegjshme, të cilat kontribuojnë në mbrojtjen e vendit dhe, në përputhje me mandatet përkatëse, në përpjekjet ndërkombëtare për siguri e stabilitet.*

Paqja nuk është vetëm një ideal që përkujtohet një herë në vit. Ajo është një përgjegjësi që ndërtohet përmes dialogut, diplomacisë, profesionalizmit, respektimit të ligjit dhe bashkëpunimit të çdo shteti. Në këtë përgjegjësi të përbashkët, Shqipëria, si anëtare e OKB-së, ka detyrimin dhe mundësinë të vazhdojë të kontribuojë për një botë më të sigurt, më të drejtë dhe më paqësore.

Muskulimi, aty ku shkenca bashkohet me artin e trupit

Marin Meksi, nga përvoja sportive te shkenca e ndërtimit të muskujve

Redaksia e gazetës "Ushtria" sjell për lexuesit një material të veçantë nga Marin Meksi, ***"Muskulimi si shkencë dhe arti i ndërtimit të muskujve – Nga ideali i trupit në antikitet te shkenca e stërvitjes"****. Përmes këtij shkrimi, autori ndërthur historinë, estetikën dhe shkencën, duke shpjeguar mekanizmat biologjikë që qëndrojnë pas zhvillimit të muskujve dhe rëndësinë e stërvitjes së organizuar.*

Marin Meksi *i është përkushtuar për më shumë se 25 vjet bodybuildingut, fitnessit dhe sporteve të forcës, duke arritur rezultate në gara kombëtare dhe ndërkombëtare. Ndër arritjet e tij spikat pjesëmarrja me sukses në* ***"Diamond Cup Lesufonia&Elite Pro World Championship"****, ku u rendit vendi i parë në kategorinë 'classic bodubuilding-180 cm' dhe vendi i katërt në kategorinë 'open'.*

Për arritjet dhe kontributin e tij është vlerësuar me titullin ***"Mjeshtër i Madh"****, gradën honorifike* ***"Kolonel"*** *dhe titullin* ***"Qytetar Nderi i Gjirokastrës"****. Përvoja e gjatë sportive i jep autorit një këndvështrim të veçantë në trajtimin e kësaj teme. Ai e paraqet muskulimin jo thjesht si një proces estetik, por si rezultat të ndërthurjes së dijes, disiplinës, teknikës dhe përkushtimit të vazhdueshëm.*

Përmes këtij materiali, redaksia synon t'u ofrojë lexuesve një vështrim më të gjerë mbi shkencën e stërvitjes dhe rëndësinë e njohjes së trupit njerëzor, duke përcjellë mesazhin se zhvillimi fizik i qëndrueshëm kërkon durim, përgjegjësi dhe punë të vazhdueshme.

MARIN MEKSI

MUSKULIMI
si shkencë dhe arti i ndërtimit të muskujve

Nga ideali i trupit në antikitet te shkenca e stërvitjes

Një trup me masë muskulore më të madhe mund të ketë potencial më të madh për forcë, por ajo që arrin të bëjë varet edhe nga teknika dhe kontrolli nervor. Të ngresh një peshë të rëndë dhe të prodhosh forcë në një çast të shkurtër kërkojnë përgatitje të ndryshme.

Përpara se të bëhej objekt i matjeve dhe i shpjegimeve shkencore, trupi njerëzor ishte një gjuhë që lexohej me sy. Në harkun e shpatullave, në qëndrimin e bustit dhe në tendosjen e një krahu, njeriu dallonte forcën, gatishmërinë dhe bukurinë e lëvizjes. Skulptori përpiqej ta ndalte këtë lëvizje në mermer; atleti e kërkonte përmes përpjekjes së përditshme. Mes tyre qëndronte i njëjti interes për formën njerëzore, përmasat e saj dhe mundësitë që ajo mbart.

Në skulpturën greke dhe romake, perënditë dhe heronjtë shpesh merrnin trajtën e një trupi të zhvilluar, ku çdo vijë muskulore ndihmonte në shprehjen e qëndrimit. Një bust i kthyer, një këmbë që mbante peshën, një krah i ngritur mjaftonin për t'i dhënë gurit përshtypjen e jetës. Përtej këtij ideali artistik, trupi kishte edhe detyrat e veta të përditshme: të përballonte punën, të mbante armët, të ruante ekuilibrin dhe të duronte lodhjen. Forca fitohej e sprovohej në këto veprimtari, ndonëse praktikat e asaj kohe nuk përbënin kulturizëm në kuptimin e sotëm të një sporti të organizuar.

Në hapësirat e garimit, përpjekja fizike dilte përpara syve të të tjerëve dhe bëhej pjesë e jetës së bashkësisë. Në Olimpia, Lojërat Olimpike të antikitetit, të datuara tradicionalisht në vitin 776 p.e.s., e lidhnin garën me nderimin fetar dhe prestigjin e fitores. Roma i dha përballjes trupore një tjetër skenë: burimet antike e vendosin futjen e luftimeve gladiatoriale në qytet në vitin 264 p.e.s., gjatë ceremonive mortore në nder të Junius Brutus Pera. Kjo datë nuk shënon origjinën e çdo forme të këtij luftimi. Lojërat greke dhe spektaklet romake u përkisnin kontekseve të ndryshme; admirimi për aftësinë fizike bashkëjetonte, sidomos në arenat romake, me dhunën dhe rrezikun për jetën.

Shekujt ndryshuan skenat dhe mënyrat e paraqitjes së trupit, por kërkimi i harmonisë vijoi në art. Në Rilindje, Njeriu Vitruvian i Leonardo da Vinçit e vendosi figurën njerëzore brenda rrethit dhe katrorit, duke e bërë marrëdhënien mes pjesëve të trupit objekt vëzhgimi e përpjesëtimi. Syri që admironte formën kërkonte njëkohësisht ta kuptonte atë. Këtu mund të gjejmë një lidhje me interesin e sotëm për muskulimin: dëshirën për të njohur trupin ndërsa punojmë për ta zhvilluar. Kjo vijimësi kulturore duhet dalluar nga evolucioni biologjik. Përshtatja e muskujve ndaj stërvitjes ndodh gjatë jetës së individit; evolucioni i popullatave lidhet me ndryshime të trashëgueshme përgjatë brezave.

Kjo dëshirë për t'i dhënë trupit formë merr jetë në punën e përditshme të stërvitjes. Në sallë, vëmendja zhvendoset nga pamja e jashtme te mënyra si kryhet një lëvizje, si përballohet një ngarkesë dhe si ndryshon trupi me kalimin e kohës. Për kulturistin, përpjesëtimet dhe zhvillimi estetik kanë një vend të veçantë. Për dikë tjetër, e njëjta punë me pesha mund të shërbejë për të vrapuar më mirë, për t'u bërë më i fortë apo për të ruajtur lehtësinë e lëvizjes në jetën e përditshme. Qëllimi ndryshon, ndaj ndryshon edhe mënyra e përgatitjes.

Pas çdo përsëritjeje që shohim, zhvillohet një bashkëveprim që mbetet i padukshëm. Sinjali nervor vë në punë fibrat muskulore dhe, brenda tyre, aktina e miozina ndërveprojnë për të prodhuar forcë. Me përsëritjen e stërvitjes, organizmi mëson ta drejtojë më mirë këtë punë. Lëvizja bëhet më e sigurt, koordinimi përmirësohet dhe, me ngarkesën e përshtatshme e rikuperimin e nevojshëm, fibrat mund të rriten në madhësi. Këtë rritje e njohim si hipertrofi.

Ndryshimi kërkon kohë. Fryrja që ndiejmë gjatë një seance, e njohur si 'pump', vjen nga ndryshime të përkohshme të qarkullimit dhe lëngjeve në muskul. Zhvillimi i qëndrueshëm ndërtohet më ngadalë, si përgjigje ndaj tensionit të përsëritur të stërvitjes. Sidomos pas një ushtrimi të ri, kjo përpjekje mund të shoqërohet me mikrodëmtime dhe dhimbje të mëvonshme, por dhimbja nuk është matësi i suksesit. Muskuli mund të zhvillohet edhe pa e lënë trupin të rraskapitur pas çdo seance.

Edhe forca ka më shumë se një shprehje. Një trup me masë muskulore më të madhe mund të ketë potencial më të madh për forcë, por ajo që arrin të bëjë varet edhe nga teknika dhe kontrolli nervor. Të ngresh një peshë të rëndë dhe të prodhosh forcë në një çast të shkurtër kërkojnë përgatitje të ndryshme. Fibrat e tipit I e përballojnë më gjatë lodhjen, ndërsa ato të tipit II ndihmojnë më shumë në përpjekjet e shpejta e të fuqishme. Te secili prej nesh, përbërja e tyre ndryshon sipas muskulit dhe trashëgimisë, ndërsa vetitë e tyre ndikohen edhe nga stërvitja. Ky individualitet shpjegon pse i njëjti program nuk jep domosdoshmërisht të njëjtin rezultat te të gjithë.

Për ta vazhduar këtë punë, muskuli ka nevojë për energji në çdo përsëritje. Ai e merr drejtpërdrejt nga ATP-ja, një molekulë që organizmi e rigjeneron vazhdimisht. Gjatë një përpjekjeje të shkurtër e të rëndë, fosfokreatina dhe zbërthimi anaerob i glukozës ndihmojnë në furnizimin e shpejtë me energji. Njëkohësisht punojnë edhe proceset aerobe, të cilat mbështesin aktivitetin dhe rikuperimin mes seteve. Prandaj, edhe në një stërvitje që zakonisht e quajmë anaerobe, frymëmarrja dhe qarkullimi mbeten pjesë e pandashme e përpjekjes.

Me çdo frymëmarrje, oksigjeni kalon nga alveolat e mushkërive në gjak, ku transportohet kryesisht i lidhur me hemoglobinën. Gjaku i oksigjenuar arrin në anën e majtë të zemrës dhe pompohet drejt indeve. Në muskuj, oksigjeni kalon nga kapilarët te qelizat dhe përdoret në prodhimin aerob të ATP-së. Ndërkohë, dioksidi i karbonit merr rrugën e kthimit drejt mushkërive dhe largohet me nxjerrjen e frymës. Kjo punë e vazhdueshme e mushkërive dhe zemrës shoqëron çdo ngritje peshe, edhe kur vëmendja jonë është përqendruar vetëm te muskuli që po punon. Pikërisht përqendrimi i jep cilësi ushtrimit. Pesha duhet të ndiqet në të gjithë lëvizjen, duke ndier punën e muskulit dhe duke ruajtur kontrollin e trupit. Qëndrimi zgjidhet sipas ushtrimit dhe përmasave të individit. Në shumë lëvizje në këmbë, hapja afërsisht sa gjerësia e shpatullave ofron një pikënisje të qëndrueshme; në të tjera, pozicioni ndryshon. Shpina ruan lakimet e saj fiziologjike, trungu mbështet lëvizjen dhe gjymtyrët përshtaten me detyrën që po kryejnë. Një harkim i theksuar apo një qëndrim i ngurtë nuk i shërben njëlloj çdo ushtrimi.

Frymëmarrja hyn natyrshëm në këtë ritëm. Në stërvitjen e përgjithshme, nxjerrja e frymës gjatë sforcimit dhe marrja e saj gjatë kthimit ndihmojnë në bashkërendimin e përsëritjes. Mbajtja e frymës në ngritje shumë të rënda është një teknikë e veçantë që kërkon mësim dhe vlerësim individual. Po aq rëndësi ka ritmi i peshës: gjatë fazës negative, kur muskuli zgjatet nën ngarkesë, kthimi mbahet i kontrolluar; në fazën pozitive, kur ai shkurtohet, lëvizja mund të jetë më energjike sipas qëllimit. Shpejtësia ka vlerë për aq sa ruhet teknika. Amplituda ndiqet sa më plotësisht që lejojnë lëvizshmëria dhe kontrolli, pa e detyruar trupin përmes dhimbjes.

Ky kujdes fillon që përpara setit të parë të punës. Pak aktivitet aerob i lehtë, lëvizje dinamike dhe disa sete përgatitore me peshë në rritje e afrojnë gradualisht trupin me ngarkesën që e pret. Ngrohja ndihmon përgatitjen, ndërsa teknika dhe menaxhimi i lodhjes vazhdojnë të kenë rëndësi gjatë gjithë seancës. Shtrirjet zgjidhen me të njëjtën vëmendje: ato statike e të zgjatura, të bëra menjëherë përpara një përpjekjeje maksimale, mund ta ulin përkohësisht performancën. Vendi i tyre në stërvitje varet nga nevoja për lëvizshmëri dhe mënyra si kombinohen me përgatitjen tjetër.

Më pas, seanca merr formën që i përshtatet qëllimit. Dikush punon të gjithë trupin, dikush i ndan grupet muskulore në ditë të ndryshme. Ushtrimet që përfshijnë disa nyje mund të ndërthuren me ato që e përqendrojnë punën në një lëvizje më të kufizuar. Një skemë me 3-4 sete nga 8-12 përsëritje dhe rreth dy minuta pushim mund të jetë një zgjedhje praktike për hipertrofi, por ndryshohet sipas ushtrimit, përvojës dhe lodhjes. Edhe një ngarkesë rreth 70% e maksimumit të një përsëritjeje mund të përdoret në disa programe, pa qenë rregull për të gjithë. Përparimi vjen nga vazhdimësia dhe rritja e matur e kërkesës ndaj muskulit; ndërrimi i shpeshtë i ushtrimeve ka kuptim kur i shërben këtij procesi.

Puna e bërë në sallë vazhdon të japë efekt edhe pasi pesha është lënë në vend. Organizmit i duhen lëndët ushqyese për t'u rikuperuar dhe për t'iu përshtatur ngarkesës. Pas tretjes, pjesa më e madhe e përthithjes ndodh në zorrën e hollë dhe lëndët ushqyese transportohen drejt indeve. Proteinat japin aminoacidet për ndërtimin e ripërtëritjen e proteinave muskulore. Karbohidratet ndihmojnë furnizimin me energji dhe plotësimin e rezervave të glikogjenit; yndyrat shërbejnë si burim energjie dhe marrin pjesë në funksione strukturore e hormonale. Në sasi më të vogla, vitaminat dhe mineralet mbështesin këtë punë, ndërsa uji dhe elektrolitet ndihmojnë qarkullimin, rregullimin e temperaturës dhe funksionin neuromuskulor.

Peshorja tregon vetëm një pjesë të ndryshimit. Pesha mund të luhatet nga uji dhe glikogjeni, ndaj rënia e saj nuk tregon vetvetiu sa yndyrë është humbur. Kur synohet dobësimi, deficiti energjetik i qëndrueshëm ndihmon uljen e masës dhjamore, ndërsa stërvitja me pesha dhe proteinat e mjaftueshme ndihmojnë në ruajtjen e muskujve. Madhësia e deficitit dhe aftësia për t'u rikuperuar ndikojnë në atë që humbet e në atë që ruhet. Kështu, ushqyerja merr kuptim në lidhje me trupin konkret dhe punën që i kërkohet atij.

Po aq i nevojshëm është gjumi. Ndërsa pushojmë, truri dhe sistemi nervor mbeten aktivë, duke kaluar në faza të ndryshme funksionimi. Sekretimi i hormonit të rritjes nga hipofiza lidhet edhe me gjumin e thellë, por rikuperimi përfshin shumë procese që bashkëveprojnë. Një natë e rregullt gjumi, ushqyerja e mjaftueshme dhe koha ndërmjet ngarkesave të rënda krijojnë kushtet që seanca e ardhshme të përballohet më mirë.

Në mbyllje të stërvitjes, disa shtrirje të buta mund të përfshihen sipas nevojës për fleksibilitet dhe ndjesisë së ushtruesit. Ato nuk kanë për detyrë të shpërndajnë gjakun e mbledhur në muskul dhe nuk mund të premtojnë shmangien e dhimbjes së mëvonshme apo rikuperim më të shpejtë. Edhe aktiviteti aerob mund të gjejë vend pas peshave: 30-40 minuta mund t'i përshtaten dikujt, ndërsa për një tjetër është më e arsyeshme një kohëzgjatje ose vendosje tjetër në javë. Ai shton shpenzimin energjetik dhe ndihmon kondicionin kardiovaskular, por humbja e yndyrës varet nga bilanci energjetik me kalimin e kohës. Programi fiton vlerë kur këto pjesë ndërthuren në një ritëm që trupi mund ta përballojë dhe ta vazhdojë.

Mermeri ruan gjurmën e daltës; trupi i stërvitur mbart gjurmën e një pune që vazhdon. Forma e tij ndryshon me ngarkesën, ushqyerjen, pushimin dhe kalimin e viteve. Trashëgimia individuale ndikon në rezultat, ndërsa teknika dhe vazhdimësia ndihmojnë në zhvillimin e këtij potenciali. Në këtë kuptim, arti i ndërtimit të muskujve kërkon edhe njohjen e materialit me të cilin punohet: një organizëm të gjallë, që meriton kujdes po aq sa përkushtim. Bukuria e përpjekjes qëndron edhe te aftësia për të ndërtuar një trup funksional dhe për ta mbajtur aktiv përgjatë jetës.

KORÇA, VATRA E DIJES QË NDRIÇON RRUGËN E KOMBIT

Liceu i Korçës, një shembull historik se arsimi është themeli i lirisë, i qytetërimit dhe i së ardhmes së Shqipërisë

ANJEZA MUSOLLARI,
Shefe e Sektorit të Botimeve

25 tetor 1917 – 25 tetor 2026

Datat në kalendar nuk janë thjesht tregues kohor, ato janë kujtesa dhe ndërgjegja e një kombi. Ato rikthehen çdo vit për të na kujtuar se kush kemi qenë, çfarë kemi arritur dhe mbi cilat vlera duhet të ndërtojmë të ardhmen. Data 25 tetor është një prej tyre. Ajo na kthen në Korçën e vitit 1917, në qytetin që historia e ka pagëzuar me të drejtë si një nga vatrat më të rëndësishme të arsimit dhe kulturës shqiptare, aty ku hapi dyert **Liceu Francez**, një institucion që do të linte gjurmë të thella në jetën intelektuale dhe shoqërore të vendit. Në një Shqipëri që përpiqej të konsolidonte shtetin e saj, të mbronte identitetin kombëtar dhe të kapërcente pasojat e një historie të vështirë, hapja e një institucioni të arsimit të mesëm përfaqësonte shumë më tepër sesa krijimin e një shkolle. Ishte një dëshmi e besimit se kombi mund të përparonte vetëm nëse investonte te mendja, karakteri dhe formimi i brezave të rinj. Ishte një mesazh i qartë se e ardhmja nuk ndërtohet vetëm me kufij, institucione e vendime politike, por mbi të gjitha me njerëz të arsimuar, me qytetarë që dinë të mendojnë, të gjykojnë dhe të marrin përgjegjësi për shoqërinë ku jetojnë.

Në Korçë, arsimi nuk ishte thjesht një proces mësimor. Ai ishte një ideal. Ishte përpjekja për ta mbajtur gjallë gjuhën, kulturën dhe identitetin shqiptar, për të hapur horizonte të reja dhe për t'i dhënë shoqërisë njerëz të përgatitur për sfidat e kohës. Prandaj, përvjetori i Liceut të Korçës nuk duhet të shihet vetëm si përkujtim i një institucioni historik. Ai është një rast për të reflektuar mbi vlerën e dijes, mbi përgjegjësinë e shkollës dhe mbi detyrimin që kemi si shoqëri për t'i dhënë arsimit vendin që meriton.

Një shkollë që i dha Shqipërisë më shumë se dije

Më 25 tetor 1917, me vendim të Këshillit Qeveritar të Krahinës Autonome të Korçës, nisi veprimtarinë Liceu Francez i Korçës, një institucion që do të bëhej pikë referimi për arsimin e mesëm në Shqipëri. Në vitin 1921, ai mori emrin Liceu Kombëtar i Korçës, duke shënuar një etapë të rëndësishme në konsolidimin e traditës së tij arsimore. Modeli mësimor francez, programi i gjerë dhe kërkesat e larta akademike krijuan mundësi për formimin e një brezi të ri, të pajisur me njohuri dhe kulturë bashkëkohore. Mësimdhënia zhvillohej kryesisht në gjuhën frënge, ndërsa gjuha shqipe ruante vendin e saj në programin mësimor. Bashkëpunimi ndërmjet mësuesve shqiptarë dhe francezë i dha institucionit një karakter të veçantë, duke ndërthurur traditën kombëtare me përvojën arsimore evropiane.

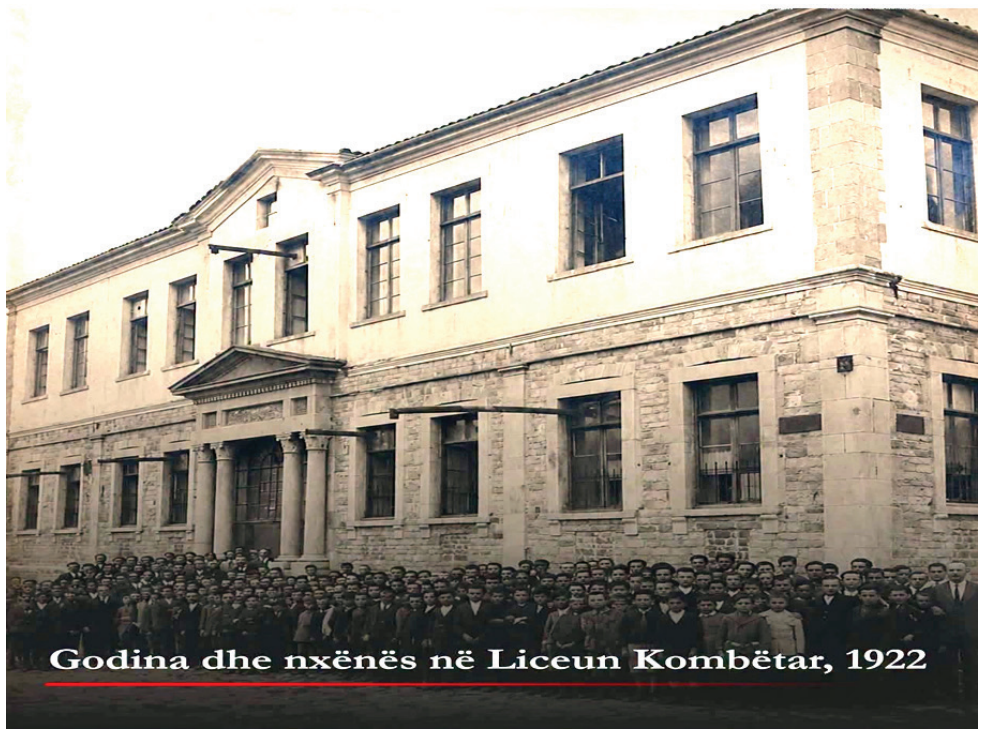
Godina dhe nxënës në Liceun Kombëtar, 1922

Në këtë rrugëtim u shquan figura të arsimit shqiptar si **Sotir Papahristo, Pertef Pogoni** dhe **Kostaq Cipo**, ndërsa ndër pedagogët francezë përmenden André Bregault, Xavier de Courville dhe Saint-Genez. Kontributi i tyre dëshmon se një institucion arsimor bëhet i rëndësishëm jo vetëm nga programet që zbaton, por edhe nga cilësia e mësuesve që e përfaqësojnë, nga serioziteti i punës së tyre dhe nga vlerat që arrijnë t'u përcjellin nxënësve.

Një element me rëndësi ishte edhe njohja e diplomës së liceut nga autoritetet franceze si e barasvlershme me diplomat përkatëse në Francë. Kjo u krijonte nxënësve mundësi për të vijuar studimet dhe për të zgjeruar horizontet e tyre përtej kufijve të vendit. Në një kohë kur Shqipëria kishte nevojë të madhe për kuadro të arsimuar, një institucion i tillë përbënte një urë lidhëse me kulturën dhe dijen evropiane. Por rëndësia e liceut nuk qëndronte vetëm tek njohuritë shkencore apo tek mundësitë për studime të mëtejshme. Ai ndikoi në formimin e një kulture të re intelektuale, në zhvillimin e mendimit kritik dhe në krijimin e një brezi që do të merrte pjesë në jetën publike, arsimore dhe kulturore të Shqipërisë. Shkolla e mirë nuk i jep nxënësit vetëm përgjigje. Ajo e mëson të bëjë pyetjet e duhura. Nuk e pajis vetëm me informacion, por e ndihmon të dallojë të vërtetën nga paragjykimi, argumentin nga thashethemi dhe përgjegjësinë nga indiferenca. Pikërisht këtu qëndron një nga trashëgimitë më të rëndësishme të institucioneve arsimore që kanë ndikuar në formimin e shoqërisë shqiptare.

Korça, qyteti që e bëri arsimin pjesë të identitetit të vet

Kur flasim për Korçën, nuk flasim vetëm për një qytet me rrugë karakteristike, tradita të pasura, këngë, kulturë dhe histori. Flasim për një hapësirë ku arsimi është kthyer në pjesë të identitetit qytetar. Korça ka krijuar një traditë të veçantë, në të cilën shkolla, libri, mësuesi dhe përkushtimi ndaj dijes zënë një vend të rëndësishëm.

Hapja e Mësonjëtores së Parë Shqipe, më 7 mars 1887, përbën një nga momentet më të rëndësishme të historisë sonë arsimore. Ajo ishte dëshmi e një përpjekjeje të gjatë për ta bërë gjuhën shqipe mjet të dijes dhe të emancipimit kombëtar. Tridhjetë vjet më vonë, hapja e Liceut Francez dëshmoi një tjetër dimension të kësaj tradite: nevojën për arsimim të avancuar, për njohuri të gjera dhe për përgatitjen e brezave që do të përballeshin me sfidat e një shoqërie në ndryshim. Këto dy ngjarje, të ndryshme në kohën dhe rrethanat e tyre, lidhen nga një ide e përbashkët, një popull që dëshiron të përparojë duhet të investojë në arsim. Nëse ***Mësonjëtorja hapi dyert e dijes në gjuhën amtare, liceu e zgjeroi horizontin e formimit të të rinjve përmes një modeli të konsoliduar arsimor dhe kulturor.***

Kjo është arsyeja pse Korça zë një vend të veçantë në kujtesën tonë kombëtare. Ajo na kujton se përparimi nuk vjen rastësisht dhe se tradita arsimore nuk ndërtohet me deklarata, por me përkushtim, sakrifica dhe punë të vazhdueshme. Një qytet bëhet vërtet i madh jo vetëm nga numri i banorëve apo zhvillimi ekonomik, por edhe nga respekti që tregon për shkollën, mësuesin, librin dhe kulturën. Korça e ka dëshmuar këtë në periudha të ndryshme të historisë, duke e mbajtur arsimin në qendër të jetës së saj shoqërore. Në këtë kuptim, përvjetori i liceut është një homazh për Korçën, por edhe një thirrje për të gjithë Shqipërinë. Tradita e saj nuk duhet të mbetet vetëm në faqet e historisë apo në ceremonitë përkujtimore. Ajo duhet të shndërrohet në frymëzim për politikat arsimore, për punën e institucioneve dhe për mënyrën se si shoqëria e vlerëson dijen.

Arsimi, themeli i një kombi që dëshiron të ecë përpara

Një shoqëri e arsimuar është më e aftë të zhvillohet, të mbrojë liritë e saj dhe të ndërtojë institucione të qëndrueshme. Arsimi ndikon në ekonomi, në kulturë, në marrëdhëniet shoqërore dhe në cilësinë e demokracisë. Ai i jep individit mundësinë të ndërtojë jetën e vet, ndërsa shoqërisë i krijon kushtet për të përballuar ndryshimet dhe për të përparuar. Për këtë arsye, arsimi nuk duhet parë si një shpenzim i zakonshëm i shtetit, por si një investim afatgjatë në të ardhmen e vendit. Një nxënës që merr arsim cilësor fiton më shumë mundësi për punësim, zhvillim profesional dhe pjesëmarrje aktive në shoqëri. Një brez i arsimuar krijon më shumë mundësi për inovacion, sipërmarrje dhe zhvillim ekonomik. Ndërsa një shoqëri që i jep rëndësi dijes ka më shumë mjete për të luftuar varfërinë, pabarazinë, dezinformimin dhe përjashtimin social.

Megjithatë, rëndësia e arsimit nuk matet vetëm me numrin e shkollave, të diplomave apo të viteve të studimit. Ajo matet me cilësinë e mësimdhënies, me aftësinë për të menduar në mënyrë të pavarur, me respektin për dijen dhe me mundësitë që çdo fëmijë ka për të mësuar, pavarësisht prejardhjes ekonomike apo vendbanimit.

Shkolla duhet të jetë vendi ku fëmijët mësojnë jo vetëm të lexojnë, të shkruajnë dhe të llogarisin, por edhe të dëgjojnë njëri-tjetrin, të respektojnë mendimin ndryshe, të bashkëpunojnë dhe të marrin përgjegjësi. Ajo duhet të formojë qytetarë që nuk mashtrohen lehtë nga premtimet, që nuk e pranojnë padrejtësinë si normalitet dhe që kanë kurajën të kërkojnë argumente përpara se të gjykojnë. Në këtë kuptim, arsimi është edhe një formë mbrojtjeje kombëtare. Një vend i pajisur me dije është më i aftë të mbrojë interesat e veta, të ruajë identitetin kulturor, të përballojë sfidat teknologjike dhe të marrë vendime të informuara. Siguria e një kombi nuk lidhet vetëm me institucionet dhe kapacitetet e tij mbrojtëse, por edhe me cilësinë e njerëzve që e përbëjnë, me kulturën e tyre, me aftësinë për të menduar dhe me përgjegjësinë qytetare.

Prandaj, kujtimi i liceut të Korçës ka një domethënie që shkon përtej historisë së arsimit. Ai na kujton se formimi njerëzor është një prej themeleve të qëndrueshmërisë së shtetit dhe se çdo investim në dije është një investim në forcën e shoqërisë.

Nga bankat e shkollës tek përgjegjësia për atdheun

Historia e Liceut të Korçës përmban edhe një kapitull të dhimbshëm. Gjatë Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare, 54 ish-liceistë ranë dëshmorë për çlirimin e vendit. Ky fakt i jep historisë së institucionit një dimension të veçantë, sepse tregon se formimi intelektual dhe përgjegjësia ndaj atdheut janë ndërthurur në jetën e shumë prej atyre që kaluan në bankat e tij. Kujtimi i tyre duhet të ruhet me respekt, si pjesë e historisë së shkollës dhe të vendit. Ata përfaqësojnë një brez që u përball me rrethana të jashtëzakonshme dhe që e lidhi jetën e vet me një ideal kombëtar.

Megjithatë, mesazhi që përcjell kjo histori nuk duhet kufizuar te sakrifica e luftës. Ajo na kujton edhe përgjegjësinë që kemi ndaj paqes, ndaj jetës dhe ndaj mundësive që brezat e sotëm kanë për t'u arsimuar e për të ndërtuar të ardhmen. Nëse brezat e mëparshëm u përballën me sfida të rënda për të mbrojtur vendin, brezat e sotëm kanë detyrimin ta zhvillojnë atë përmes dijes, punës, qytetarisë dhe respektit për institucionet. Atdhedashuria e kohës sonë duhet të shprehet edhe përmes përkushtimit ndaj arsimit, kërkimit shkencor, kulturës dhe përparimit shoqëror. Një i ri që studion me seriozitet, një mësues që punon me ndërgjegje, një studiues që kërkon të vërtetën dhe një profesionist që i shërben vendit me ndershmëri, të gjithë kontribuojnë në forcimin e Shqipërisë. Prandaj, kujtimi i ish-liceistëve dëshmorë dhe nderimi i historisë së shkollës duhet të shoqërohen me një angazhim të përditshëm për ta bërë arsimin më cilësor, më të drejtë dhe më të arritshëm për të gjithë.

Çfarë na mëson sot Liceu i Korçës?

Më shumë se një shekull pas hapjes së tij, Liceu i Korçës vazhdon të na drejtojë te një pyetje thelbësore: çfarë vendi zë arsimi në përparësitë tona kombëtare? Në një kohë kur të rinjtë përballen me sfida të reja, kur teknologjia ndryshon mënyrën si mësojmë dhe punojmë, kur informacioni është i shumtë, por jo gjithmonë i besueshëm, nevoja për arsim cilësor bëhet edhe më e madhe.

Liceu i Korçës na kujton se cilësia arsimore kërkon standarde, përkushtim dhe një vizion që shkon përtej interesave të çastit. Një institucion bëhet pjesë e historisë kur formon njerëz që i shërbejnë shoqërisë, kur krijon traditë dhe kur vlerat e tij mbijetojnë përtej brezave.

Një datë për t'u kujtuar, një përgjegjësi për t'u përmbushur

Përvjetori i 25 tetorit nuk është vetëm një arsye për të kthyer sytë nga e kaluara. Është një mundësi për të parë më qartë të tashmen dhe për të menduar me përgjegjësi për të ardhmen. Historia e Liceut të Korçës na dëshmon se arsimi ka qenë dhe mbetet një nga shtyllat më të rëndësishme të zhvillimit kombëtar. Korça meriton të kujtohet jo vetëm për institucionet e saj historike, por edhe për mesazhin që i ka dhënë Shqipërisë: dija është rruga drejt emancipimit, kultura është pasuri që duhet ruajtur dhe shkolla është një nga vendet ku ndërtohet karakteri i një kombi.

Nderimi i kësaj trashëgimie kërkon më shumë se fjalë të bukura. Kërkon që arsimi të jetë përparësi reale, që mësuesi të ketë dinjitetin që meriton, që nxënësi të ketë mundësi të mësojë dhe që libri të zërë një vend të rëndësishëm në jetën e përditshme. Kërkon që të mos e shohim shkollën vetëm si një detyrim për të marrë diplomën, por si një mundësi për t'u bërë njerëz më të ditur, më të lirë dhe më të përgjegjshëm. Një komb mund të ketë pasuri natyrore, ndërtesa moderne dhe institucione të shumta, por pa arsim cilësor e ka të vështirë të ndërtojë një të ardhme të qëndrueshme. Dija është ajo që i jep kuptim zhvillimit, që i jep forcë qytetarit dhe që i mundëson shoqërisë të ecë përpara pa humbur identitetin e saj.

Më 25 tetor, kur kujtojmë hapjen e Liceut Francez të Korçës, kujtojmë një ngjarje që i përket historisë sonë, por që mbart një mesazh të përhershëm. Brezat që na paraprinë besuan te fuqia e shkollës për të ndryshuar jetën dhe për të ndërtuar një Shqipëri më të përgatitur. Detyra jonë është ta mbajmë gjallë këtë besim dhe ta kthejmë në vepra konkrete.

Sepse shkolla nuk ndërton vetëm të ardhmen e një nxënësi; ajo ndërton të ardhmen e një kombi. Dhe, një komb që investon tek dija, investon tek liria, tek dinjiteti dhe tek mundësia për të qenë zot i fatit të vet.

Korça, qyteti i arsimit dhe i kulturës, na e kujton këtë të vërtetë me historinë e saj. Le të jetë ky përvjetor një thirrje për më shumë përgjegjësi, më shumë përkushtim dhe më shumë besim te arsimi. Le të mos e nderojmë dijen vetëm kur kujtojmë të kaluarën, por çdo ditë, në shkollat tona, në familjet tona dhe në vendimet që marrim për të ardhmen e Shqipërisë.

Një komb që nderon shkollën, nderon të ardhmen e vet.

Përtej barrierës së zërit: Boom Supersonic hap një epokë të re

Çfarë është barriera e zërit dhe si u thye ajo?

Barriera e zërit është një nga konceptet më të famshme në historinë e aviacionit. Për dekada të tëra, ajo u perceptua si një mur i padukshëm, një kufi fizik që nuk mund të kalohej pa pasoja fatale. Pilotët e Luftës së Dytë Botërore, teksa fluturonin me avionë gjithnjë e më të shpejtë, përjetuan fenomene të çuditshme aerodinamike: avionët fillonin të dridheshin, komandat nuk reagonin si më parë, dhe nganjëherë struktura e avionit nuk e përballonte dot presionin. Kjo u quajt "kompresibilitet" dhe u interpretua si një mur i pakalueshëm – barriera e zërit.

Në janar 2025, më shumë se tetë dekada pas përpjekjeve të para, kompania amerikane "Boom Supersonic" arriti një tjetër moment historik. Prototipi i saj, XB-1, fluturoi mbi Kaliforni duke kaluar 10% më shpejt se shpejtësia e zërit. Ky demonstrim u krye në *Mojave Air & Space Port*, ku avioni arriti lartësinë 10 600 m dhe shpejtësinë 1,358 km/h. Pilotimi iu besua *Tristan "Geppetto" Brandenburg*, shefi i testimeve të "Boom", një aviator i trajnuar në Shkollën e Testimit të Marinës së SHBA. Ky sukses synon të hapë rrugën për zhvillimin e "Overture", avioni i parë komercial supersonik që nga anulimi i "Concorde" mbi 20 vite më parë.

Çfarë është shpejtësia e zërit?

Shpejtësia e zërit është shpejtësia me të cilën valët e presionit (valët akustike) udhëtojnë nëpër ajër. Në nivelin e detit, kjo shpejtësi është rreth 1,236 km/h. Por ajo ndryshon në varësi të temperaturës dhe densitetit të ajrit. Në lartësi të mëdha, ku ajri është më i hollë dhe më i ftohtë, shpejtësia e zërit është më e ulët.

Për krahasim:

- Avionët komercialë fluturojnë zakonisht me 880–925 km/h.
- Avionët luftarakë modernë si F-16 mund të arrijnë deri në 2,100 km/h.

Kur një avion kalon këtë prag, ndodh fenomeni i njohur si *sonic boom* – një zhurmë e fortë që ngjan me bubullimë, e shkaktuar nga valët e presionit që nuk arrijnë më të

shpërndahen përpara avionit.

Fizika e barrierës së zërit

Në fluturimet nënsonike, valët e presionit të krijuara nga avioni shpërndahen përpara tij. Por kur avioni arrin shpejtësinë e zërit, këto valë nuk mund të shpëtojnë më dhe krijojnë një mur presioni. Ajri përreth kondensohet në avull uji, duke formuar re të bardha rreth trupit të avionit. *Sonic boom* nuk është ekskluziv për avionët – ai mund të ndodhë edhe nga fenomene natyrore si shpërthimet vullkanike, meteorët apo tërmetet. Madje edhe objekte të vogla si plumbat apo kamxhikët (bullwhips) mund të tejkalojnë shpejtësinë e zërit; krisja e kamxhikut është pikërisht një *sonic boom* në miniaturë.

Përpjekjet e hershme për ta thyer barrierën

1941: Britanikët nisën projekte sekrete për të testuar mundësinë e thyerjes së barrierës. Aviatori amerikan Ralph Virden tentoi me një Lockheed YP-38 Lightning, por avioni u shpërbë në ajër duke e vrarë.

1946: Piloti britanik Edward Donaldson vendosi rekord botëror me 989 km/h në një *Gloster Meteor* F.4, por ende nën shpejtësinë e zërit. Po atë vit, Geoffrey de Havilland Jr. arriti Mach 0.9 me DH 108 Swallow, por avioni u rrëzua tragjikisht.

Chuck Yeager dhe triumfi i vitit 1947

Më 14 tetor 1947, Chuck Yeager i Forcave Ajrore të SHBA u bë piloti i parë që konfirmohet se ka kaluar barrierën e zërit në fluturim horizontal. Me avionin eksperimental "Bell" X-1, Yeager arriti Mach 1.05 në lartësinë 45,000 këmbë mbi shkretëtirën Mojave. Ky moment shënoi hyrjen e aviacionit në epokën supersonike. Pas këtij suksesi, shkenca e fluturimit me shpejtësi të lartë u kuptua më mirë dhe deri në vitet 1950 shumë avionë luftarakë mund të kalonin barrierën e zërit rregullisht.

Supersonikët komercialë: Tupolev dhe Concorde

Në vitet 1960 nisi gara për avionët supersonikë të pasagjerëve.

Tupolev Tu-144: Avioni sovjetik u prezantua në 1968 dhe në 1970 u bë transporti i parë komercial që kaloi *Mach 2*. Por aksidentet dhe problemet e besueshmërisë e çuan në fundin e programit.

Concorde: Anglo-francezi *Concorde* fluturoi për herë të parë në 1969 dhe arriti të udhëtonte nga Nju Jork në Londër për më pak se tre orë. Ai mbeti simbol i luksit dhe teknologjisë deri në vitin 2003, kur u anulua pas aksidentit tragjik të "Air France" në Paris më 2000.

Rikthimi i epokës supersonike

Pas më shumë se dy dekadash, "Boom Supersonic" synon të rikthejë udhëtimin supersonik me avionin "Overture", duke ndërtuar mbi suksesin e demonstruesit XB-1. Nëse projekti realizohet, do të jetë hera e parë që pasagjerët do të kenë mundësinë të fluturojnë më shpejt se zëri që nga koha e "Concorde".

Barriera e zërit, dikur e konsideruar e pakalueshme, është sot një sfidë e kuptuar dhe e kapërcyer. Nga përpjekjet tragjike të viteve '40, tek triumfi i Chuck Yeager dhe epoka e "Concorde", e deri tek ambiciet e "Boom Supersonic", historia e fluturimit supersonik është një dëshmi e guximit njerëzor dhe përparimit teknologjik. Rikthimi i epokës supersonike nuk është thjesht një projekt inxhinierik, por një hap drejt të ardhmes së transportit global, ku distancat mes kontinenteve mund të shkurtohen ndjeshëm dhe bota të bëhet më e vogël.

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MBROJTJES

ATDHEU NDERI DETYRA